

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam

205. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1933. évi szeptember 9

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldre postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédés címén Brassóban, további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postátak rékpénztári számlánk száma 12.174. — **HIRDETÉSEK** díja: hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldal 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldal 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

A kultura zászlaja alatt

Irta: SZELE BÉLA dr.

A kultura az emberiség egyetemes köztincse. Nem egy nép kizárólagos tulajdona, hanem mindeniké, azé is, amelyiknél még megnyilatkozásai nem bonthattak szárnyat. Az egyes népeknek, nemzeteknek lehet is és van is sajátos egyéni kulturájuk, de ezek a kultúrelágazások, mint a hatalmas tölgy minden irányban kinyúló erős ágai, egy közös törzs hajtásai, melyek közös talajból szivják az életet nedvet és egy közös nagy cél szolgálatára kell, hogy terebélyesedjenek.

A különböző népek különleges kulturái nem törhetnek egymás ellen, hanem egymás mellett haladnak a közös eszmények megvalósítása felé. Testvérek lehetnek egymás ellenségei, de ez nem természetes folyamat, hanem beteges elfajulás. A kulturák egymás elleni acsarkodása is természetellenes, kóros tünet, melynek mozgató rugói idegen befolyások zugmüheiből kerülnek ki. Az egyéni érdek, a politikai torzsalkodás, a felekezeti elfogultság, a faji gyűlölködés ideig-óráig megmetyelvezheti pusztító gázaival a kultura tiszta légkörét, de irányító szerephez nem juthat soha, mert ahol a kultúrellet ezekre a pillérekre épül, ott nincs igazi kultura, hanem idegen törekvések hivalkodnak a kultura farsangi jelmezében.

A kultura: a szeretet, a megértés, a béke, az általános emberi fejlődés. Szeretet, mely mindenkit kebelére ölel; megértés, mely mindenkivel szemben egy mértékkel mér; béke, mely nem tűr erőszakot, önkény, elnyomást; fejlődés, mely áldásai-ban mindenkit egyaránt részesít. Akik a kultura szolgálatában állanak, azok természetesen ezeknek az eszményeknek kell hogy törhetetlen munkásai, önfeláldozó bajnokai legyenek. Az egymás elnyomására, letiprására igyekvő ukelelendülések, a hatalmi fellökerekedés vesszőparipáján nyargalászó törtétek, az osztályozó fölnyeskedés nem juthatnak szóhoz a kultura munkamezőin, mert lehet a kulturának számos megnyilatkozása és árnyalata, de kultura csak egy van és ez: különbséget nem ismerő, különbséget nem tévő szellemi és erkölcsi igazság.

Minden népnek arra kell törekednie, hogy kifejllessze kulturáját, mert amelyik népnek nincsen kulturája, sivar és silány annak jelene és kétsége a jövődjé. Am ezek a népi kulturáknak gyökerei csak az egyetemes, az igazi kultura humuszába kell hogy markoljanak. Egyik nép kulturája nem szivhatja el a másik életerejét, egyik nép kulturája nem gáncsolhatja el a másikt, hiszen ez testvérharc lenne, melyből nem fakadhat áldás, csak átok és romlás. Az isteni rendeltetés nagy közösgében összefonódó kulturmegnyilatkozások felemelő együttese az igazi kultura, mely a népek, a nemzetek, az egész emberiség üdvét, boldogulását megalapozza és biztosítja.

Az Astra a román kultúrellet harcosait tömöríti egy táborba. Ez a tábor ül most össze Brassóban, az évszázados kulturák ősi városában, hogy ünnepi tábortűz mellett új erőt merítsen a jövő új munkáihoz. A kultura tábortüze csak éltető meleg és fényt árasztthat. Gyujtóató tűzök, csóva nem repülhet ebből a szomzód hajlékára. Akik az Astra lobogója

Most már kétségtelen, hogy:

Végleg szertefoszlik a Maniu-Vajda barátság széttörhetetlenségéről szóló legenda

Maniu nyugalmat ajánl. Kik szolidarizálnak Boilával. Szabályellenesek a kizárások

Mihalache kitar Vajda mellett

Bukarest, szeptember 8
Amint előrelátható volt, Maniu három bizalmasának kizárása távolról sem vetett véget a kormánypartban dúló zavaroknak. Annyi történt csupán, hogy a belső küzdelmek áttolódtak a kormánypart erdélyi szárnyára, illetve e szárnyban az ellentétek élesebbek most, mint a párt régi rétegében, amely azonban, — ez köztudomásu — szintén nem egyensúlyos.

Rövid ideig úgy látszott, hogy a kizárás miatti éles csata magával rántja a párt parasztpárti rétegét is. Mihalache magatartása azonban megelőzte ezt a veszedelemet. Mihalache nem mutatkozott szolidárisnak Maniuval. Előbb békíteni akart, de amikor ez nem sikerült, Vajda álláspontjához csatlakozott.

A harc tehát inkább Erdélyben dúl. Hogy miként és milyen eredménnyel, az még kérdéses. Minden Maniutól függ. Az egyetlen, de döntő probléma az: mit fog Maniu csinálni?

Hogyan látja a Maniu-csoport a dolgokat?

A Maniu-féle ellenzék álláspontja az, hogy Kolozsvár és Bukarest között a dolgok annyira kiélesedtek, hogy béke már csoda alatt sem volna elérhető. Boilă Zaharia röpiratában leszögezte a „maniuisták” határozott kívánságát is: Vajda távozzék helyéről. Ha Vajda nem távozik, akkor az ellentétek még csak inkább mélyülni fognak.

Kolozsváron vasárnapig azt hitték, hogy a szakadási mozgalom nem fog más változást maga után vonni, minthogy Boilă kizárják a pártból. Vasárnap este azonban köztudomásu lett Maniu nyilatkozata, amely a Boilával való szolidarizálást és Maniunak a harcterre való nyílt kilépését jelenti. Ezzel a helyzet teljesen megváltozott. Nem Boila, hanem Maniu áll már a dolgok középpontjában.

Nem az a kérdés tehát, hogy ki tart és ki nem tart Boilával, hanem az, hogy Maniu, vagy Vajdának politikája fog-e győzni?

Annyit mindenesetre le kell szögezni, hogy Maniunak igen sok híve van és Maniu közvetlen barátai máris megkezdették, Erdély

alatt ünnepelni, azok csak az igazi kultura szószólói és utörői lehetnek, kiket át kell hogy hasson a kultura nemes szelleme, szeretetet, megértést, méltányosságot, igazságot követelő lelkiülete.

A hatalom ma az Astra mellett áll, de ez nem kápráztathatja el a kultura munkásainak tisztánlátását és nem terelheti mellékvágányra célkitűzéseiket. Az Astra természetesen a román kultura utörője, védője és fejlesztője kell, hogy legyen, de keresnie kell és meg kell találnia az utat, melyen az ország más népeinek fejlett kulturájával együtt tudhet előre a közös cél felé. Nem láthat az Astra a közös haza különböző népeinek kulturmegnyilatkozásaiban ellenséget, hanem fel kell ismernie a testvért a másnyelvű és

széltében és hosszában, agitációjukat a főmegek között.

Kolozsváron egyébként a kizárások kinos benyomást keltenek. Közvetlenül a pártiroda döntése után Maniu szűkebb kolozsvári környezete: Pop Jonel, a képviselőház elnöke, Boilă Zaharia, Bianu Corneli, Socol Aurél, a képviselőház alelnöke, Popa Agoston volt kolozsmegyei prefektus és Hostea lelkes tanácskozára ültek össze.

Elhatározták, hogy minden halogtatás nélkül delegációt menesztenek Maniuhoz Badacsonv-

Maniu nyugalmat ajánl hieveinek

A Maniupártiak jelmondata a következő: Senki se lépjen ki a pártból, ellenben mindent meg kell ragadni annak a kinyilatkoztatására, hogy az ellenzék, már tudnillik a pártellenzék szolidáris Boilával.

Eddig a kormánypárti képviselők közül a kizárattal a következők jelentették ki magukat szolidárisnak: Pop Jonel képviselő és gukat szolidárisnak: Pop Jonel képviselő, a kamara alelnöke, Juli Coroianu képviselő, Bianu Corneli képviselő Pavel Pavel képviselő, Virgil Solomon képviselő és Augustin Popa képviselő.

Pop Jonel nyilatkozik a kizárításokról

Pop Jonel képviselő, a kamara alelnöke az eseményekkel kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette:

— Boilă Zaharia brosuráját a legutóbbi monarchikus érzélem diktálta. A pártiroda ezt a szempontot egyáltalában nem vette figyelembe, noha ez teljesen megegyezik a párt programjával és szellemével. A brosurá formája vitatható ugyan, de ez nem semmisítheti meg a jó alapot és gondolatot.

— Ami a kizárás formai részét illeti — folytatja Pop Jonel — hiába keresek a demokratikus pártunk alapszabályaiban olyan szakaszt, amely az ítéletet hozó fegyelmi fórum illetékességét igazolná. Egyébként is még nem láttam oly ítélt szeret, amely ne tette volna lehetővé, hogy a vádlottak szemé-

szellemü kultúrtörekvésekben, hogy a hatalomnyújtotta támogatásban rejlő erő latbavetésével ezeket felkarolja és igazi rendeltetéséhez hiven a valódi kultura bátyjává épülhessen ki.

Szomorú valóság, hogy a nem különlegesen román kultúrtörekvése: még mindig gátakba ütköznek országunkban. A kultura szolgálatában álló intézmények nem részesülnek egyenlő elbánásban, sőt nem egyszer üldöztetés, elgáncsolás osztályrészüik. Pedig minden kulturmunka az ország értékét növeli, erejét fokozza. Az Astra nemes hivatása ezt a mostohasorsot megszüntetni. Az Astra kell hogy sorompóba lépjen a testvérkulturák érdekében, hogy azok szabad szárnyalása az általános kultura szellemében történhessen.

ba. A küldöttség még kedden elutazott. A „maniuisták” elhatározták, hogy Maniu hozzájárulása nélkül egyetlen lépést sem tesznek a képviselőházban pedig ellenzéki álláspontot foglalnak el, esetleg bizalmatlansági szavazatot erőszakolnak ki a kormány ellen.

A jövő hét vasárnapján a Maniu-párti képviselők újabb gyűlést tartanak, amelyen nyíltan csatlakoznak Boilă akciójához és végérvényesen leszögezik álláspontjukat a kormánnyal szemben.

Maniu Gyula egyébként azt ajánlotta hieveinek, hogy

ne vesztsek el fejüket, mert a mai körülmények között hidegoerre van szükség.

Maniu úgy találja, hogy a pártiroda határozata nem következetes, mert a kiáltvány szerzője egyedül Boilă Zaharia, viszont több személyt is kizártak, akiknek semmi közük a kiáltványhoz.

Maniu a kizárási határozatot súlyosan elítélte amint elítélte a röpirat elkészítését is. Tehát a dolgok komplikálódnak.

lyesen védekezhessenek.

— Hogy miért zárták ki Lazăr Ilie és Leucutia kollégáimat, azt honnan is tudhatnám? Hiszen még ők maguk sem tudják, mert a kizárás előtt még a vádat sem közölték velük. Ilyenképpen bármelyikünket egyik napról a másikra kizárhatnak. Azonban mi nem egy elfogadó vagy elutasító határozat alapján vagyunk a párt tagjai. Mi ebben a pártban születünk és e pártban hű tagjai vagyunk, mert lelkiünkben benne égnek e párt programjának alapelvei. Ezt nem lehet gumiból kiradirozni.

Amint a nyilatkozatból látható, a maniuisták szolidárisak ugyan Boilă Zahariával és röpiratával, de a formát, amelyben Boilă mondanivalóit megírta, szerencsétlenné lát-

Az Astra feladata erős kézzel belemarkolni a kilengések kerekének. kiállni, hogy a kultura útján haladókat ne döntse a mélységbe, hanem támogassák, hiszen a kultura nem romboló munkát végez, hanem épít, bármilyen nép áll is a kultura ekéje mellett.

Az ünneplő Astra erőgyűjtése szolgáljon a nem román kultura erőforrásul is. A nem román kulturák együtt ünnepelnek a nagy kultúrközösség szent jégében az Astrával, hisszük, reméljük, hogy az Astra együtt fog munkálni a kultúregyenjóság kivívására és megalapozására, mert a kultura harcosai bármilyen fronton álljanak is, valamennyien egy eszmét, egy célt szolgálnak: az általános emberi haladás és boldogulás célját.

ják. Ugyanakkor Boilá rendkívül szenvedélyes és néhol túlerős kifejezéseket használ.

Kifogásolják azt is, hogy Boilá egyes kitételei bátorítást nyújthatnak a szélsőséges mozgalmak híveinek.

Ami a formát illeti, bizonyos mértékben rezerváltak hát a manióisták. Viszont lényegileg állják a sarat és nem tántorodnak el Boilá mellől.

Leucufia Aurél kizárása megdöbbenette a Bánátot

Dr. Leucufia Aurél kizárása a Bánátban a legnagyobb szenzáció erejével hatott. A kormánypart temesmegyei bizottsága a napokban össze is ül és maga elé idézi Leucufiát, hogy adja elő az ügygel kapcsolatos mondanivalóját. Ezen az ülésen melyet valószínűleg szeptember 20-án tartanak meg, Sever Bocu fog elnökölni.

Kétségtelen, hogy a kormánypart bánági szervezete ketté fog szakadni és éppen olyan kétségtelen az is, hogy a tömegek többsége a Maniu-Sever Bocu-Leucufia részhez csatlakozik le.

A kormány helyzete

Ismeretes, hogy a kormány kiküldötte Bad-Gasteinba Ghelmegeanu pénzügyi államtitkárát. A híradások szerint Ghelmegeanunak az volt a feladata, hogy a külügyminisztert bírja rá, interveniáljon a külföldi hitelezőknél, akik nem hajlandók Romániával a tartozásokkal kapcsolatban tárgyalásokba bocsátkozni.

Ma ezt a verziót cáfolják. Titulescunak nem feladata az intervenció és így Ghelmegeanunak ezzel kapcsolatos megbízása nem lehetett. A kiküldetés azért vált szükségessé, mert Titulescut telefonon nem lehetett kellőképpen informálni a belpolitikai helyzetről. Szükségessé vált tehát valakinek a kiküldése.

Titulescu egyébként szeptember 16-án tér vissza, Jugoszlávián keresztül, Romániába.

Ezalkalommal a külügyminiszterhez közelálló politikuskok arról vélnek tudni, hogy Titulescu a dolgok mai megoldásával, különösen a kizárásokkal kapcsolatban, nem megelégedett. Ezért a kormány még állandóan kritikus helyzetben levőnek tekinthető. A legutóbbi eseményeknek, hangsúlyozzák az informátorok, feltétlenül következményei lesznek.

November folyamán fölszentelik az új királyi palotát

Bukarest, szeptember 8.

Az új királyi palota, amelynek építése Bukarestben már esztendő óta folyik, a hónap folyamán készen lesz. Most már a belső berendezéseken van a sor. A palotát november folyamán szentelik fel.

A régi palota butorzatát nem használják többé fel. Az új butorok a királyi tervei után készültek el. A trónteremben azt a trónszéket állítják fel, amelyet már I. Károly és Ferdinánd királyok is használtak. Ez a trónszék jelenleg a Katonai Múzeumban van.

Szerencsés számok

300.000 lejt nyert: 59.936.
200.000 lejt nyert: 56.681.
100.000 lejt nyert: 3076.
40.000 lejt nyert: 34.664.
25.000 lejt nyert: 24.931.
15.000 lejt nyertek: 42.282, 29.517, 44.454, 26.558, 43.783, 46.573.
12.000 lejt nyertek: 32.042, 6418, 17.346, 65.721.
10.000 lejt nyertek: 43.723, 30.132, 76.429, 75.194, 60.165, 44.616, 5116, 21.035.
8000 lejt nyertek: 19.457, 58.492, 73.298, 46.046, 66.117, 54.660, 26.168, 71.765, 26.975.
7000 lejt nyertek: 1672, 4264, 5562, 6278, 8489, 9431, 11180, 15418, 15524, 17438, 20850, 21693, 22428, 24656, 26513, 28170, 29243, 31510, 39784, 40612, 40900, 42649, 43249, 45630, 47391, 48132, 49080, 50367, 51868, 51906, 58652, 60417, 62135, 69318, 81284, 72576, 73085, 73259, 76716, 77454, 77624, 78051, 0750, 5249, 10747, 10756, 15542, 13459, 14041, 16558, 20593, 25510, 25602, 26590, 27190, 29791, 33542, 39963, 40869, 47613, 53547, 53857, 54037, 55728, 58900, 58400, 60901, 62861, 62426, 62154, 64893, 66263, 68307, 72342, 73066, 79257.

Készülődés a Népszövetség ülésére

A kisántánt a németországi fegyverkezés ellenőrzését követeli

Prága, szeptember 8.

A Népszövetségnek a napokban megkezdődő ülészakán legfőképpen a leszerelés kérdései kerülnek tárgyalásra. A tárgyalásoknak igen nagy fontosságot tulajdonítanak, amit már az is bizonyít, hogy Amerika delegátusa Norman Davis Genfben utaztában úgy Londonban, mint Párisban kiszáll és a kérdésben külön tárgyalásokat folytat.

A kisántánt külügyminiszterei — így mondja mai prágai jelentésünk — ugyanebben a kérdésben most azzal a

figyelmeztetéssel fordultak az angol és francia kormányhoz, hogy bármilyen szövegben is állapodnak meg, arra legyenek figyelemmel, hogy a fegyverkezés ellenőrzésének végrehajtása Németországgal szemben hatályos legyen.

Hir szerint a fegyverkezés ellenőrzésének eszközeiben az angolok és franciák egymással már meg is állapodtak.

A nyugati diplomácia egyébként nagy figyelmet szentel azoknak a tárgyalásoknak, amelyek most Párisban folynak a francia kormány és Norman Davis között. A Daily Telegraph jelentése szerint

a tárgyalás anyaga főként az az angol tervezet, amely meg akarja állapítani az európai államok tényleges haderő állományának maximumát is.

Norman Davis ezeknek a tárgyalásoknak során — így szól a legfrissebb párisi jelentés — oda nyilatkozott, hogy Amerikának nem zárkozik el az angol tervezet tárgyalása és elfogadása előtt, maga is bele megy az egyes államok fegyverkezésének tényleges ellenőrzésébe, de az a kikötés, hogy az ellenőrzést csak akkor vezetik be, ha az államok ténylegesen, legalább részben, leszerelnek.

Október 10-én lesz a Skoda-ügy felebbezési tárgyalása

Bukarest, szeptember 8.

Ismeretes, hogy Seletzki Brunó, a Skoda-pör 5 esztendei börtönre elítélt vádlottja felebbezést nyújtott be a Semmitőszékhez a hadbíróság ítélete ellen. A fe-

lebbezés indokolása szerint a hadbíróság nem volt illetékes a Skoda-ügy letárgyalására.

A Semmitőszék Seletzki felebbezésének tárgyalását október 10-re tűzte ki.

Drága a pamut, a cement és a vas

Kormányakció a három közszükségleti cikk olcsóbbtételére

Bukarest, szeptember 8.

A szerdai minisztertanácson a földművelésiügyi miniszter bejelentette, hogy a falvakon a pamut, a vas és a cement indokolatlanul

magas ára miatt elégedetlenség mutatkozik. A kormány elhatározta, hogy a fenti cikkek árcsökkentésére törvényjavaslatot dolgoztat ki.

Irodalmi közvélemény

Komoly és megfontolást érdemlő írás volt Ligeti Ernőnek e lap hasábjain nemrégiben megjelent cikke (Tervgazdaság és Irodalom a B. L. aug. 27-iki számában). Végre valóban világosságot kell derítenünk azokra a körülményekre, amelyek miatt az erdélyi irodalom olyan keveset termel. Mert én teljesen egyetértek Ligetivel abban, hogy az erdélyi magyar író aránylag nagyon keveset ad s abban is, amit ad, nem nyújtja tudása legjavát. De vajon miért?

Ligeti Ernő — dicséretreméltó szerénységgel — csak az íróban keresi a hibát. Szerinte az erdélyi magyar íróból hiányzik a dinamizmus, az a feszítő erő, ami szünet nélkül alkotásra serkentse s nem akarja enyhítő körülménynek betudni azt, ha az erdélyi író magához láncolja a szerkesztőségi asztal, vagy a könyvelői pult, esetleg egy ügyvédi iroda.

Nos, rendben van. Tegyük fel, hogy így áll a dolog. Ámde ez még nem oldja meg a kérdést.

Mert ha csak egy-két írónknál tapasztalnók ezt a szellemi tunyaságot, akkor ennek magyarázatát minden valószínűség szerint megtalálhatnók az illető író szellemi alkataiban, vagy élete különleges körülményeiben. De éppen Ligeti szerint az erőfeszítésnek ez a hiánya általános jelenség az erdélyi irodalomban és az általános jelenségeknek rendszerint általános oka szokott lenni.

A kérdés tehát odamódosul: mi az oka annak, hogy az erdélyi íróból hiányzik ez a dinamizmus, ez az alkotó erőfeszítés, ami nélkül az irodalmi törekvés el képzelhetetlen?

Mindenekelőtt legyünk tisztában, hogy az irodalomhoz kétfajta szükség van. Az egyik, aki ír és a másik, aki olvas. Ha az egyik hiányzik, akkor nincs többé irodalom. Mert az író nem írhat sem az erdőnek, sem az énekes madarak-

nak, hanem csakis az olvasónak.

Ebből a szempontból nézve pedig az irodalmi termelés csökkenése általános és Erdélyen kívül eső dolog. A szegényebb társadalmi osztályok irodalmi szükséglete a gazdasági körülmények miatt nullára csökkent, a gazdagabb társadalma sem azelőtt nem olvasott, sem most nem olvas. Viszont mindkét társadalmi osztály olvasási szükségletét kielégíti a hírlapirodalom, amit igazán nem lehet az érdekesség hiányával vádolni manapság. Hiszen minden napnak megvan a maga szenzációja és pedig olyan szenzációja, ami a saját bőrömrre megy. A világ egy roppant fájós fog, amibe goromba orvosok minden novocain injekció nélkül folyton újabb lyukakat fúrnak. Kinek van kedve aztán fájós foggal irodalmat olvasni? ...

Ez, sajnos, így van és ezen sem Ligeti Ernő, sem pedig én nem változtathatunk. Az intellektuális réteg viszont — éppen a szeme előtt lefolyó roppant színjáték hatása alatt — az ugynevezett „korszerű” könyveket részesíti előnyben.

Aki tehát manapság irodalmat akar írni, az inkább elhallgat és csöndes rezignációval gondol boldogabb pályatársaira, akik nyugodtabb időkben születtek.

Jó-jó — mondhatná valaki — ez mind nagyon szép. De ha az erdélyi író látja, hogy ma „korszerű” könyvekre van szükség, hát miért nem ír „korszerű” könyveket?

És itt jutottunk el ismét az erdélyi irodalomhoz.

Erdélyben tudniillik nincs irodalmi közvélemény.

De nem is lehet, mert Erdélyben senki sem olvas. Reményik Sándorról a nőegyletek tagjai tudják, hogy nagyon szép fehér verseket szokott írni. Tamási Áronról már valamivel többen tudják, hogy a B. L.-ban írt valami olyan vicces dologot. „Ádám az erdőben” vagy mi a fene, de

hogy ki a csuda lehet az a Karácsony Benó (vagy Bényi?), meg pláne Gaál Gábor, azt már a legkomolyabban olvasók sem tudják egészen biztosan.

Nincs tehát senki, aki érdeklődéssel kísérsje az író útját, aki szivrepesve várja iksznék, vagy ipszilonnak „nemsokára saját alá kerülő” könyvét és mintha a föld nyelte volna el azokat a lelkes honleányokat, akik fiatal poéták verseit másolgatták le maguk számára s ugyanazoknak a poétáknak előfizetőket gyűjtöttek.

Az író pedig megérzi az irodalmi közvélemény hiányát. Ha nincs kinek írni, akkor hiába minden dinamizmus és hiába minden erőfeszítés, mert az író lassan mégiscsak belátja, hogy teljesen hiába dolgozik. Sem a munkáit, sem pedig őt nem ismeri senki. (Jelen sorok írójának 1930-ban megjelent egy verskötetet, amit az erdélyi kritika kívül a budapesti is elismerőleg fogadott. Azóta is folyton ír. S ha most a Székelyföldön bemutatkozik valakinek, az tíz eset közül kilenc és félben így szól: „A... az igazgató ur fia? Jól ismerem az édes papát...”)

Igy tehát az erdélyi író erős gatlásokat visel lelkében. Mert nem elég, hogy az általános irodalom-izszony terheli, hanem még azonkívül is ellene van az erdélyi közönség közönye. Nincs mit csodálkoznunk tehát, ha az erdélyi író olyan ritkán nyúl a tollhoz, rendszerint akkor, ha a felgyülemlett mondanivalót már mindenképpen le kell vezetni, már a lelki egészség érdekében is.

No és ha végre megírta könyvét, ugyan hol talál kiadót kinek között szült szellemi gyermekének?

Máig az volt a helyzet, hogy Erdélyben egyetlen számottevő kiadó volt: az Erdélyi Szépművészeti Céh. A Minerva már régen áttért az iskolakönyvek kiadásának kevésbé rögzös és kevésbé kockázatos területére. Az Erdélyi Kath. Akadémia azzal indult, hogy fiatal katolikus írók műveit is ki fogja adni, de a nevében rejtőzködő kényszer miatt, ugylátszik, ez a szép terv is elakadt. Így az egyetlen kiadó nem volt abban a helyzetben, hogy mindenkit kielégítő lehetőséget nyújtson a könyvek megjelenésére. (Jövőre talán a helyzet megváltozik, mert a fiatalok Ady Endre Társasága és az Erdélyi Magyar Írók Rendje szintén tervbevette a könyvkiadást. De ez még csak a jövő zenéje.)

Ilyen körülmények között aztán nem is lehet meglepődni, ha az erdélyi író nem fészegette erőit tulságosan és nem törődött azzal, hogy minden bennerejtezhető lehetőséget napvilágra hozzon.

Kiadó nélkül és közönség nélkül igazán heroizmus kell az íráshoz. Azért pedig nem lehet vádolni senkit, ha a heroizmus hiányzik belőle.

Legujabban hála Isten, ismét vannak biztató jelenségek. Az irodalmi porondon csatákra van kilátás. A csata pedig mozgás. Aki mozog, az pedig él.

Ha aztán az irodalmi közvélemény megmozdul, akkor igazán csak az író fordul meg, hogy alkotasson.

De addig nem egészen az íróban van a hiba.

L. Szemlér Ferenc

A horogkeresztesek házifilozófusa Hitlerék- ben sem bizik

Berlin, szeptember 8.

Oswald Spengler, az ismert filozófus társadalombölcész, akinek „Der Untergang des Abendlandes” című könyve több mint egy évtizeddel ezelőtt a könyvpiac legkapósabb újdonsága volt s aki rendkívül sötét színekkel ecsetelte a szerinte körfélben levő európai kultúra teljes pusztulását, nemrégiben új könyvet fejezett be, amely a „Döntés éve” címmel fogja el a sajtót. Oswald Spengler legújabb publikációját annál nagyobb érdeklődéssel fogadják, mert

Spengler egyike volt ama kevésszámú német tudósoknak, akik még a nemzetiszocializmus hatalomrajutása előtt a horogkereszt jegyében hadakoztak a német köztársaság intézménye és vezetői ellen.

A könyvében Spengler

még sivárabb és reménytelenebb horoszkópot állít fel a fehér Európának.

Egy látja, hogy

a fehér faj nem lesz képes ellenállni a színes fajok ostromának és kulturájának és fizikai létének megsemmisülése már nem is a távoljövő kérdése.

Könyvének előszavában kijelenti Spengler, hogy a könyv megírásánál nem vette figyelembe Németország pillanatnyi viszonyait. Ezt az állítását a könyv tartalma igazolni látszik annak ellenére, hogy Spengler a nemzetiszocialisták az utóbbi években igen gyakran tanuként idézték számos doktrínájuk igazolására.

Spengler világfelfogása új könyvében is az arisztokratikus pesszimiztáé, aki minden demagógiát elutasít magától.

A széles néprétegeket nyíltan és őszintén gyűlöli, képtelennek tartja teremteni a gondolat kitermelésére és egy tartós politikai rendszer kiépítésére. Kemény ítéletet mond a korról, amelyben élünk. Mindenütt felbukkanni látja a hajlamot arra, hogy kétes üzletekbe bocsátkozzunk, amelyek anyagi hasznot hoznak anélkül, hogy produktív munkát követelnének.

Mindenütt a tömeg, a söpredék uralmát látja, amely nem tűr kifinomodott kultúrát, szépséget és igazi bátorságot.

A tömeget felháborítja a jólneveltség, a tömeg gyűlöli az önuralmat és az önfelettséget. A kulturális javak birtoklása — állapítja meg rezignáltan — talán még nem tekinthető halálos bűnnek.

Magas kulturák szélbonthatatlanul egybe vannak forrva a fényűzéssel és a gazdagsággal, ami abszolút előfeltétele minden nagy művészetnek.

Az európai kultúra pusztulásának máig jellemző jelét Spengler a bérmunkás elcsúszásában látja. A gazdasági világkriszisa Spengler szemében egyáltalában nem a háború, a forradalom, az infláció és az életszűkös következménye, hanem sokkal inkább annak tudható be, amit a proletártömegek vezetői végeztek az utolsó esztendőkből.

Spengler szerint ezeknek a bűne, hogy ma 30 millió munkás munka nélkül ténfereg a világban.

Gondolatmenetének további fejezetében kifejti, hogy

a demokratizált és proletarizált fehér faj aligha lesz képes ellenállni a látóhatáron már jelentkező színes falank-szoknak.

A színes falankszok már mindenütt ébrednek. Közös vonásuk: mélyseges gyűlölet a fehérek ellen, akik őket mostanáig elnyomták. A világháború nem Németország, hanem a fehér faj vereségét hozta, az első igazi győzelmet a színes világnak, amely Európa csatamezőin tanulta meg Európát meggyűlölni. Szimbólikusnak érzi Spengler, hogy

a Népszövetségben a feketék és sárgák szavai is mérlegbillentő szerephez jutnak Európa sorsában.

A kor legfontosabb és legdöntőbb történelmi kérdése, hogy a színes fajoknak sikerül-e fog-e lerázni a fehérek igáját. A világháború csak első viharjele volt annak a hatalmas politikai katasztrófának, amely a következő évszázadban rászabadul a világra. A fehér és a színes fajok megmérkőzése elmaradhatatlanul közeleg és örök időkre eldönti, hogy Európa vagy Ázsia lesz-e a világ új ura.

Roosevelt ultimátuma Fordhoz

Amerikában attól tartanak, hogy Ford ellenállása zavargásokat fog kiváltani

New York, szeptember 8

A Roosevelt Kék Sas-mozgalmának Ford még mindig ellentáll. Az ellentállásnak ma már semmi értelme sincs, mert amennyiben Ford győz, Amerikában a fellekesült tömeghangulat valóban bojkottálja Ford összes gyármányait és így a végén az autókirály mégis meghátrálni kénytelen.

A hangulatra jellemző, hogy a Ford gyár egyik üzeme ma katonai segítséget kért, mert tömegek vették körül a gyárat és azzal fenyegették meg annak igazgatóságát, hogy az egész gyárat levegőbe röptetik, ha

Ford a Roosevelttől meghatározott munkabérek és munkaidő kódexet alá nem írja.

A kormány most már nem nézi tovább is tétlenül, hogy miképpen alkudozik tovább Ford, mert attól fél, hogy a felzúgott tömeg valóban a Ford-gyárak ellen fordul és excessusokra ragadtatja magát.

Egy ilyen robbantás, vagy erőszakos fellépés önnyen lángallobbanthatná az amerikai véres gazdasági forradalmat.

Amerika egész gazdasági átalakulását kielégések nélkül élte át és így a kormánynak nem érdeke, hogy most, az utolsó pillanat-

ban a zavarosban felüsse fejét a turbulencia. Ebből az okoskodásból kiindulva Roosevelt parancsba adta Johnson tábornoknak, Amerika újjáépítési diktátorának, hogy végezzen Forddal.

Johnson tényleg ma írásos felszólítást intézett Fordhoz, azzal, hogy huszonnégy óra alatt írja alá a kódexet, mert ennek a szerződésnek aláírására tovább nem vár.

Arról, hogy milyen rendszabályokat léptet Forddal szemben érvénybe Johnson nem szól az írás.

14 halálos áldozata van a moszkvai repülőkatasztrófiának

Nem katonai repülőgép, hanem egy hatalmas utasszállító gép zuhant le

Moszkva, szeptember 8.

Jelentette a B. L., hogy Moszkva közelében lezuhant egy orosz repülőgép, amelyen a szovjet légügyi vezérkarának vezető egyéniségei ültek. Az újabb jelentésekből kiderül, hogy a katasztrófának nem katonai repülőgép, hanem

a Moszkva és Vladivosztok között szolgálatot teljesítő „Szabadság” nevű hatalmas személyszállító gép esett áldozatul.

A szerencsétlenül járt gépen Goltz-

man légügyi rendkívüli biztoson, Gornov állam repülőgépgyári igazgatón, Szacsan költségvetési bizottsági tagon és Bahanov nehézipari helyettes népbiztoson kívül 10 személyt ült, akik a lezuhanás alkalmával mindnyájan szörnyethaltak. A nagyarányú katasztrófa Lopasina város felett történt. A vizsgálat megállapította, hogy a gép motorjának gyújtószerkezete rövidzárlatot kapott és az egyensúlyt veszített repülőgép lezuhant a magasból.

Szörnyűsége a Harmadik Birodalomból

Egy életért nyolc halál — Örültségbe kergettek egy leányt, mert zsidó fiatalemberrel barátkozott

Berlin, szeptember 8.

Néhány hónappal ezelőtt, még a Brüning-kormány idején történt, hogy Düsseldorfban egy éjszaka a nemzetiszocialisták és a baloldali munkások összeverekedtek. A verekezés során revolver is dörent, amely megölte Hilnert, a düsseldorfi rohamosztagok egyik parancsnokát és azonkívül is egy másik rohamosztagot súlyosan megsebesített.

A Hitler-kormány uralomra jutása után a rendőrség kinyomozta azokat, akik a verekezésben résztvettek és ezeket most állította a bíróság elé.

A düsseldorfi törvényszék most kétnapi tárgyalás után Schmitt Emil esztergályost, Tibulsky Pál írnot, Eggert Hermann közsörüst, Rieband Heinrich esztergályost, továbbá Arnstedt Kurt,

Maggai Pál, Rohles Péter és Huppertz Péter munkásokat halálra ítélte.

Egyetlen rohamosztagos meggyilkolásáért tehát nyolc embert ítél halálra a német bíróság.

Egy Lukas nevű köművest mindössze tizenötévi fegyházra ítélte a bíróság, míg két másik vádlottat felmentett.

Ugyanide tartozik az a hír is, hogy Nürnbergben a legutóbbi pártkongresszus alkalmából a nemzetiszocialisták végigvezettek a városban egy Betty Süss nevezetű keresztény leányt. Végig vezették és közben ezt kiáltották:

— Ime, ez a leány zsidó fiatalemberrel barátkozik.

A leány a kiállott szégyen és izgalom következtében eszt vesztette. Ma beszállították a nürnbergi tébolydába.

Két hétig harcolt a halállal Anglia volt háborus külügy-miniszttere

Grey a háboru egyik főbűnöse volt

London, szeptember 9.

Lord Eduard Grey, Anglia háborus külügyminiszttere ma hajnalban hat órakor meghalt. A hetvenéves angol politikus rettenetes haláltusát élt át.

A sajtó már napok óta közli, hogy lord Grey haldoklik, de a haláltusa részletei csak most kerülnek a nyilvánosságra.

A volt angol külügyminiszter a palóságban tizenkét napig agonizált, amíg ma reggel szenvedéseitől megszabadította a halál.

Az utolsó hetven órán át a volt külügyminiszter már nem is volt eszméleténél. Orvosai elmondják, hogy a majdnem két hétig tartó halálküzdelem rettenetesen eltorzította a volt miniszter arcát úgy, hogy akik az utolsó napokban látták, nem ismertek rá. Borzalmas kinokat élt át.

Lord Eduard Grey 1862-ben született.

Huszéves korában bárói rangra emelte a király családját és így ő is báró lett. 23 éves korában jelenik meg az angol politikai életben, amikor képviselővé választják meg.

Már 1905-ben Anglia külügyminiszttere és egyfolytában 11 évig tölti be ezt a magas és fontos tisztséget.

A világháború voltaképpen az ő alsóházi beszéde nyomán pattant ki. 1914 augusztus harmadikán beszédet mondott az angol alsóházban és

ezt a beszédet tekintette Németország a közvetlen casus bellinek és megüzente a hadat Angliának.

Ekkor átmenetileg leköszön külügyminisztterségéről Grey, de 1916-ban a király újra megbizza Anglia külügyeinek vezetésével. Ekkor hercegi rangra is emelik Anglia külügyminisztterét.

A film világválsága

*

A hangos film tudvalevően technikai-lag teljesen készen volt már évekkal azelőtt, hogy az első hangosfilmet bemutatták. A találmány üzleti fontossága abban állt, hogy az amerikaiak azt remélték, egy csapásra véget vetnek a német és francia filmek beözönlésének, sőt még bávan azt képzelték, hogy az amerikai hangosfilm az európai közönséget is meghódítja. A remények azonban nem váltak be. Az amerikai közönség egy része kitartott a néma film mellett, a filmszínházak látogatottsága még a válságot tekintetbe véve is ijedően csökkent. Kénytelenek mozi be kellett zárni. A mozik száma néhány év alatt 1933 januárjáig huszezerrel tizenkétezerre apadt. Nagy vállalatok, mint a Paramount és a Fox, kénytelenek voltak a birtokukban levő mozik nagy részét magánosoknak átengedni. A mozik száma csökkent, de a mozitulajdonosok kétezerrel szaporodott. A filmvállalatok tőkéje fogyott, takarékoskodni kellett. 1933-ban egy nagy film átlagos előállítási költsége kétszáz ezer dollár; néhány év előtt ennek majdnem a kétszerese volt. A Paramount néhány hónap előtt feloszlatta joinvillei műtermét Páris határában, amely annyi pénzbe került. A hozzáértőknek az a gyanuja, hogy az amerikai filmipar vereséget szenvedett a hangos filmmel és egyelőre várakozó álláspontot foglal el, mindaddig, a mig elérkezettnek látják az időt, hogy piacra dobjanak valami új technikai szenzációt, amilyen a televízió. Az utóbbi már teljesen készen van, de a filmmagnások egyelőre még tartogattják.

A német filmipar Hitler kancellársága óta meghalt.

Franciaországban 1931 óta negyvenötven százalékkal csökkent a mozik látogatottsága és a filmek előállítása egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. A költséges és gyakran kitűnő filmeket, emilyen a René Clair-féle *Millió és Julius 14-ike*, a közönség barátságtalanul fogadja. A franciák ugyanugy védekeznek a külföldiek versenye ellen, mint a többi nemzet. Törvénnyel szabták meg az előadható idegen filmek arányszámát, törvényjavaslat készül, amely az eddiginél pontosabban meghatározza, hogy milyen film tekinthető franciának.

Eszerint nem elegendő, hogy a vállalkozó francia, a javaslat megköveteli, hogy francia legyen a szcenárium és szövegíró, zeneszerző és rendező, továbbá a technikai személyzet és szereplők kilencetized része. Ez a szigorú rendszabály azért szükséges, mert olyan rendezők, mint Abel Gance, René Clair és Jacques Feyder munka nélkül vannak, míg Pabst, Joe May és más külföldi rendezők francia gyárak megbízásából állandóan dolgoznak.

BUDAPESTI FOTOGRÁFIA

Három doktorált közrendőr,
a veszett kutya és a pánik...

1933-BAN

Riadalom a margitszigeti strandon,
a pizsamások veresége

Budapest, szeptember 8.

Ha az alábbi történet menétét jól megfigyeli az olvasó, bizonyára észre fogja venni, hogy ez a riport nem is annyira magáért a tényért íródott, hanem inkább a mellékszereplők miatt, akik érdekes jellemzői egy ország benső életének.

Maga a történet egy veszett kutyával kapcsolatban játszódott le. A veszett kutya, egy vörös, faluról becsatangolt állat, a Dunaparton jött a Petőfi-téri hajóállomás felől s az ott szolgálatot teljesítő Papp Elemér dr. 4069. számú őrszemes rendőr arra lett figyelmes, hogy „Vigyázz, veszett kutya!” kiáltással izgatott tömeg menekül a Dunaparttól a járdák felé. Papp Elemér dr. közrendőr a kutya után vetette magát, amely a Margithid felé menekült. Közben az eb, egy ismeretlen kerpárost a lábán megmark. Az üldöző rendőr előbb autóból pakkolta a sérült embert, intézkedett, hogy azonnal a Pasteurbe szállítsák, közben a kutya már közel volt a Margitszigethez. A rendőr, amikor elintézte a megmark ember sorsát, taxin rohant a kutya után, amelyre a Margithid felől szolgálatot teljesítő Barta János dr. közlekedési rendőr kardot rántott, azonban a kutya a mellénél ugrott. Ekkor már odaérkezett Papp Elemér dr., az előbbi őrszemes rendőr s most aziránt intézkedett, hogy társát is szállítsák be a Pasteurbe, mire a kutya újra egérszerűt nyert s bekanyarodott a Palatinus-strand felé. Papp Elemér dr. újból taxiba ugrott és úgy üldözte a kutyát. A Palatinus előtt teljesített szolgálatot Orgován Pál dr. őrszemes rendőr, aki, mielőtt társa odaért volna, revolvért rántott, rálőtt a kutyára s megsebesítette a lábát.

A VÉRESLÁBU KUTYA A STRANDOLÓK KOZT

A Palatinus-strand a Margitszigeten van s a külföldi előkelőségeken kívül, ide jár strandolni a kényesebb igényű pesti hölgyközönség, leginkább azok, akik félnek a szabad Dunától s a Palatinus finom homokján sütkérezve, kokettálják át a délutánokat. A strandon átlag 4-5000 ember tartózkodik, lubickolnak a meleg forrásokban, uszálnak az óriásméretű medencében s mint mondtam: flörölnek. Elképzelhető az a pánik, ami ebben a különben is hisztériás tömegben kitört, amikor felharsant a vészjel, hogy vigyázat, veszett kutya. A vörös, véreslábu veszett eb ugyanis, mikor a rendőr rálőtt, egyenesen a strand felé menekült, átbújt a zöld sövénykerítés alatt s ment a tömeg felé. A rendőrök utána s folyton azt kiáltották:

— Menekülni, menekülni!

Kezeikben revolver, de egyelőre nem használták, mert a tömeg ott volt, de már menekült, irtózatossá rémüléssel. Az egész strand néhány pillanat alatt átváltozott egy nagy örültek házává, ahol féltetlen emberek tömege sikolt, rohan, kiabál, mintha feje felett az ég gyulladt volna ki. Menekültek a Duna felé: a százfélé színű, alakú, formájú pizsamák lengtek a szellőben, mint remegő, behuzott vitorlák s az egész örült tömeg úgy nézett ki, mintha szélvészkor kapta volna fel és sodorná a Duna vize felé.

PERGÖTÜZ, AJULASI ROHAMOK

A pánik csak fokozódott, amikor a rendőrök csizmáik sarkával állítottak féket a dühöngő veszett állatnak s mikor a levegőt tisztának látták, revolvereikből valóságos pergőtűzet zúdítottak a beteg ebre. A lövések rettentően hatottak a pizsamák menekülő tulajdonosaira, az egész Palatinus egy észvesztő sikollyá változott. Bizonyos vagyok benne, ha ennek a megremült pizsamaregimentnek nem kellett volna attól tartania, hogy ájulás esetén a vörös kutya beléje harap, kilencven százaléka ott fetrengett volna a földön már az első másodpercekben. Így azonban, a mennyire lehetett, várt az elájulással, az utolsó pillanatig. A rendőröknek sikerült végre a kutyát leteríteni s mikor a csata kimeneteléről értesültek a fürdőzők, a hisztériák szive végképp felmondta a szolgálatot, egymásután rogytak le ájultan a

homokba, mint a csata áldozatai. Kijöttek a mentők, hamarosan megérkezett a gyeptesteri autó is, a vörös ebet elvitték s félóra múlva, mintha mi sem történt volna, kezdődött minden előről.

A történet az volt, amit eddig megírtam. De nem írtam volna meg, ha nincsenek a történetnek rendszereplői is. Az, hogy dr. Papp Elemér, dr. Barta János, dr. Orgován Pál közlekedési és őrszemes rendőrök üldözik egy veszett kutyát, én érdekesebbnek találom, mint magát a strandpánikot, érdekesebbnek, mint a pizsamaregiment sikolyát, mert ez a három pesti rendőr karakterizálja a mai Magyarországot. Hogy milyen szempontból, ezt hamarjában nem is tudnám megmondani. Ezek a doktor-rendőrök kétségkívül a szegénység, a munkaalkalom hiányának a jelei, de nem egészen azok. Magyarországon már stabil az, ami van: a szegénység,

a nyomor. A szegénység konszolidálódott, nincsenek kilengések, nincsenek nagy, ijesztő feljajdulások, mint még csak egy évvel ezelőtt is. Ma már itt sem rosszabb, mint másutt s ha nincs is bő munkaalkalom, az árak hihetetlenül lesüllyedtek, élni nagyon olcsón lehet, a lakások ezrei állnak üresen, valahogy mindenkinek előke-reül a napi kenyere, ez a rendőrdoktorság tehát már nem a nyomor jele. Az, hogy Magyarországon négy egyetem ontja magából évente az utánpótlást, a diplomások tömegét, amely elegendő volna még egyszer ekkora ország számára is. Van ebben a rendőrdoktorátusokban valami szép és följényes is. Miért ne lehetne a rendőrtől, aki végre is fontos hivatali funkciót tölt be, főiskolai végzettséget követelni?

Az élet átalakulóban van s ök, a doktorált közrendőrök csak előfutárai az új élet új arculatának.

n. d.

Az apahidai állomásra zuhant egy gyakorlatozó repülőgép

Mindkét tiszt-pilóta nagyon súlyosan megsebesült

Kolozsvár, szeptember 8.

Megdöböntő repülőkatasztrófa történt csütörtökön délelőtt feltizenegy körül az apahidai vasútállomás mellett, ahol a szomszédai repülőtelep egyik brassói gyártmányú, kétfedelű repülőgépe, gyakorlatozás közben ötszáz méter magasból lezuhant.

A szerencsétlenül járt gép, amely az állomás tetőzetéből is lesodort egy darabot, orrával a földbe furódott és teljesen összezúzódott.

A lezuhant gépet Teodorescu hadnagy kíséretében Barsanu pilóta-hadnagy ve-

zette. A katasztrófának szemtanúi voltak a vasuti munkások, akik rögtön a szerencsétlenség színhelyére siettek és a tisztet kiemelték a gép roncsai alól.

Barsanu hadnagynak egyik szeme kilyolyt, lábát törte és homlokán is erős zúzódásokat szenvedett.

Theodorescu hadnagy súlyos belső sérüléseket szenvedett és mindkét lábát törte.

A súlyos állapotban levő repülőtisztet különvonaton szállították be Kolozsvárra, ahol mindkettőjüket ápolás alá vették.

Az amerikai hajók ágyúcsövei merednek a kubai forradalmárokra

Most már kétségtelen, hogy a kommunisák
jutottak uralomra Kubában

Newyork, szeptember 8

A kubai forradalommal kapcsolatban egyre újabb és újabb hírek érkeznek, amelyek azt bizonyítják, hogy:

1. kubai forradalom mégis kommunista jellegű,

2. az amerikai kormány nem nézheti továbbra is tétlenül a kubai forradalmárok előretörését, mert ha a forradalom megerősödik és erőre kap, az amerikai értékek men-

hetetlenül elvesznek.

Ameika és Kuba között hihetetlenül elmé-

gesedett a helyzet.

Svanson tengerészeti miniszter Roosevelt utasítására az Indianapolis fedélzetén (ez a hajó Amerika legnagyobb csatahajója) Kubába utazott, hogy átvége az oda koncentrált flotta feletti főparancsnokságot.

Amerika ugyanis még tegnap éjszaka folyamán egész Atlanti Óceáni flottáját a kubai vizekre parancsoltta.

Amerika tehát készen áll arra, hogy ha kell, fegyverrel is közbelépjen és letörje a kis Kuba minden próbálkozását.

A kubai forradalom ma már tagadni sem próbálja, hogy kommunista tendenciájú. A forradalom jelszava: Véget kell vetni a féltelen amerikai töke terrorjának! — és erre a jelszóra sorakoznak a tömegek amelyek felett ma már nem ur az az erő, amely a forradalmat tegnapelőtt kipattantotta. A kommunista jellegét mi sem bizonyítja jobban, minthogy ma reggel megjelent a népbiztosok tanácsának kiáltványa: Az amerikai nagykövét által követelt koncentrációs kabinét he-

lyett tehát Battista őrmester, a forradalom lelke népbiztosi tanácsot szervezett, amelyet természetesen Wells követ nem akart elismerni.

Battistáról egyébként kiderült, hogy bár őrmester, igen bizalmas viszonyban állott

Herrarával, a Cespedes uralma előtt eltávolított köztársasági elnöknek, Machadonak hadügyminiszterével.

Az amerikai hadihajók egyelőre vesztetg vannak, de ma délelőtt majdnem arra került sor, hogy beavatkozzanak. Az egyik amerikai nagyparasz és családja menekült a szárazföldről az egyik amerikai hadihajóra, mert az ABC szervezet emberei úgy a gyárost, mint annak családját meg akarták ölni. A tömeg a menekülő gyárost a hajóig követte és azt követelte az amerikai hadihajótól, hogy adják vissza a menekülteket. mert bosszút akarnak állani rajtuk. Az amerikai hadihajó parancsnoka természetesen megtagadta a követelés teljesítését mire a parton megjelent tömeg fenyegetőleg lépett fel.

A hajó parancsnoka közölte a tömeggel, hogy a hajó fegyvereit fogja használni, a mennyiben követelésüktől el nem állanak és szét nem oszlanak.

A tömeg még ekkor sem akart engedelmessédni, de vezetőik látván a türelőt, késő még visszavonulást parancsoltak embereiknek.

Havannában egyébként a győztes katonák és a tömeg egyrésze között nyílt ellenségeskedés tört ki.

Az ellenségeskedésnek az az oka, hogy a megalakított népbiztosok tanácsában a katonaság nem vállalt helyet és így az a tanács a katonaság képviseletje nélkül alakult meg.

Wells, amerikai követ még tárgyal a forradalmárokkal, de arról van szó, hogy ha a néptanács helyett a forradalom felelős kormányt nem alakít, az amerikai haderő bele-

szól a forradalomba és azt elfojtja.

A Gerle Londonban

London, szeptember 8.

Bánhidyt Antal, a szatmári származású híres magyar repülő, aki a „Gerle 13” nevű repülőgépén már több bravuros utat tett meg, szerdán délután 6 óra 45 perccel repülés után Kopenhágából Londonba érkezett és leszállt a croydoni repülőtérre. Bánhidyt az angol repülők meleg fogadtatásban részesítették.

Bajok a bánsági munkakamara körül

Temesvár, szeptember 8.

Csak kedden zajlott le a bánsági munkakamara ünnepélyes beiktatása s az ipari szindikátus meg a munkakamara között máris éles ellentét támadt.

Ugyanis az ipari szindikátus megállapította, hogy több iparágat önkényesen kihagytak a munkakamarából.

Igy hiányoznak a faesztergályosok, a kádárok, az autókerekgyártók, a kocsi-gyártók, a kovácsok, bognárok, ékszerészek és több más iparág. A szindikátus megállapította azt is hogy az iparágakat tetszés szerinti csoportban helyezték el. A borbélyokat például a kereskedők listájába tették.

Érdekes, hogy az ipari szindikátust még a választások előtt felszólították arra, hogy az iparágakról listát állítson össze. Ez meg is történt, de az elkészített listát teljesen figyelmen kívül hagyták.

Az ipari szindikátus most beadványban követeli, hogy a munkakamara indítson vizsgálatot és állapítsa meg, kinek állott érdekében a lista meghamisítása.

Herriot nem vörös ezredes

Páris, szeptember 8.

A ma reggeli sajtójelentések arról adnak hírt, hogy a Moszkvában időző Herriot francia volt miniszterelnököt a szovjet magas katonai kitüntetésben részesítette és kinevezte a szovjet vörös hadseregének tiszteletbeli ezredesévé. A jelentések szerint Herriot ezt a kitüntetést is fogadta, sőt a párisi sajtó nagy örömmel is regisztrálta a hírt, mondván, hogy a kitüntetésnek nem azért van értéke, mert ez a kitüntetés egy magasrangú francia politikus megtiszteltetését jelenti, hanem főként azért, mert ez a kitüntetés is az egyre jobban melegedő és elcsúszó orosz-francia barátságot erősíti.

Mint a délutáni órákban kiderül, az egész európai sajtót felültette valaki. Mint az újabb jelentések megállapítják, valaki azzal, hogy a francia Havas-ügynökség kiküldötte beszél, felhívta Párist és a hírt leadta, amelyet természetesen az európai sajtó azonnal átvett és továbbította.

A késő esti órákban a Herriot kitüntetéséről szóló hír már Moszkvába is visszajutott és a szovjet hadügyi népbiztosság is kötelességének tartotta, hogy a hírt azonnal megcáfolja és kijelentse, hogy aki ezt a hírt az európai sajtónak adta, ott terjesztette, álhírt terjesztett.

Szóval? Szóval Herriot nem vörös ezredes.

Temesváron ijesztően elszaporodtak a betörések és lopások

Temesvár, szeptember 8.

Temesváron — akárcsak Brassóban — a gazdasági viszonyok rohamos leromlása következtében napról-napra emelkedik a betörések és a merényletek száma.

Csütörtökön Temesvár Mehala nevű külvárosában történt revolveres támadás Jorgovics Milán nyergesmesternek mellette házában megjelent egy eléggé jól tozított fiatalember, aki azt mondta, hogy a városi villanytelep megbizásából jött villanyáramfogyasztást felülvizsgálni.

A fiatalembert Jorgovicsnak fogadták, egyedül volt odahaza, mert férje a déli előtti órákban, szokás szerint a belvárosban lévő műhelyében tartózkodott.

A fiatalember a villanyóra vizsgálatában hirtelen hátrafordult és revolvert szegezett az asszonyra, majd a lábrarémült nőtől a házában levő pénztárádását követelte.

Jorgovicsnak meg sem kísérelte az ellenállást, hanem a nála levő 4000 lejt átadta a rablónak, aki erre elmenekült.

Ugyancsak csütörtökön lopás történt Scudier-téren levő Fuchs-féle ruházóházban, ahol egy éhes ember végső kétségében egy nadrágot akart lopni.

Kultura és röpcé

Brassó városa nagy ünnepre készül. Az egész országból felvonulnak azok, akik szívükön hordják az evolúció gondolatát és a tudás, a fejlődés egyedül üdítő melegétől várják a gyógyulást.

Brassó mindig híres volt arról, hogy itt sohasem tudott tanyát verni, vagy rombolni a nemzetiségi acsakodás.

Talán ezért a legstilszerűbb hely ma az Astra-ünnepségek részére ez a város, amelynek falai között ma nagy ünnepre készülnek.

De megjelentek az ünneprontók is.

A zavarosban halászok és a fürgetegben vadászok.

Ezeknek nem szent semmi. Sőt. A mai németországi urak háziköltőjétől ered ez a bölcsesség, hogy:

— Ha ezt a szót hallom: kultura, el-sül a revolverem.

Ezeket a gyűlöletrevolvereket már nálunk is vigan sütögetik. Pont most, az Astra-ünnep megnyitása előtt szórták tele a városot ezekkel a cédulákkal:

— Ne vásároljatok zsidónál. Aki a haza megmentését akarja, lépjen be a Vasgárdába.

Ezeknek, természetesen, nem szent az Astra nemes célkitűzése, ezeknek elsül a fegyverük, ha a „kultura” szót hallják.

A farkasnak is mindegy, hogy milyen szóval próbálják csillítani, az vicserit a beczésre is.

Sőt a beczésre még jobban vicserit.

Gyomorbeteg postaszekrény

A Fekete-utcán a 19 számú ház körül napokban egy postaszekrény megunt és titelen felmondta az állami szolgálatot. And nem is csodálhat, hiszen tudjuk, hogy nem a legálábbis dolog ma napok hosszú évekig, nemben, hűségesen szolgálni az államot. Csak nehéz harc jön pihenés helyett a nyugdíjért. Ez a postaszekrény is hosszú ideje le-tet már szolgálatba, mert alulsó része most nagától kinyílt és egy csomó levél és levele-lap pottyant a földre. Néhány járókelő megállt és csodálkozva nézte, hiszen nyitott állomlott postaszekrényt talán még senki sem látott.

Megszoktuk, hogy csak a levélhordó tudjon menni vele és a szekrényke se idegen kéztől, és magától ne nyíljék ki. Annál is inkább, az egy kis szekrényben rengeteg fontos és bi-almas közleményt rejtget.

Egy fiú megállt a szétbomlott posta szekrény előtt, összeszedte a leveleket és vissza-gyomta rejtekükbe, megpróbálva összecsukni a szekrényke ajtaját. Annak azonban, bi-nyára megpólt a véleménye a további álla-mi szolgálatról, ernyedten szétszaporodott ismét a földre ejtett mindent, az üzleti felszólítá-sokat, a rózsaszínű szerelmi levélkéket.

A járókelők megunták és tovább haladtak, személyesen és nem levél útján elintézendő dolgukra. A postaszekrény további sorsáról nincs információ, de reméljük, hogy a lá-tal azonnal kijavították és a potyogó levelek eljutottak rendeltetési helyükre. Sőt felté-tezzük azt is, hogy az eset egészen kivételes és a postaszekrények csak véletlenül, nagyon rit-ka szokatlan renitenskedni: általában kopottan és teljesen végzik szolgálatukat: a közvetítést, amelyről íme egy társuk most úgy megundo-dott, hogy egész tartalmát kiadta az asz-tralra.

(k)

Társasvacsora a Vigadó kék-termében

A Magyar Általános Gazdasági Szövetkezet (Ágisz) háziipari szakosztálya folyó hó 13-án este fél 9 órai kezdettel a Redoute kéktermé-ben társasvacsorát rendez, amelyre a tagokat és az érdeklődőket szívesen látja a rendező-eg. A társasvacsorára szóló meghívókat a szövetkezet háziipari szakosztályának Weiss Mihály-utcai üzletében lehet kiváltani.

Elűlelt zsebmetsző

A tegnapi nap folyamán, az állomási rend-zéség letartóztatta Pascu Constantin ismert román zsebmetszőt, éppen abban a pillá-natban, amikor a tolvaj az egyik utas zse-ből pénztárcáját akarta elemelni. A vasuti tolvajt átadták az ügyésznek.

Készülődés az Astra-ünnepségekre

A delegátusok nagy része már megérkezett

Miniszterjárás Brassóban

Brassó, szeptember 8.

A brassói királynap, valamint az As-tra-kongresszus rendezősege hivatalos ér-tetítést kapott, hogy Vajda miniszterelnök nem vesz részt az ünnepségeken, mivel el-utazott Calimanestibe, ahol az orvosok által előírt kúráját folytatja.

Csütörtökön délután a rendezőség szét-küldte az összes meghívókat a helyi ha-tóságok fejeinek, valamint a királyi pá-holyba és az Astra mozgóban tartandó színelőadásokra feljogosító hivatalos be-leptijegyeket. Ugyancsak csütörtökön Brassóba érkezett a román rádiótársaság vezérigazgatója, aki személyesen résztvesz a rádióvezetékek felszerelésén, amelyek segítségével az előadásokat a bukaresti rádió keresztül közvetíteni fogják.

A háromnapos műsorban az utolsó pil-lanatban változás állott be, amennyiben nemcsak pénteken és szombaton, hanem vasárnap, a pojánai kirándulás után is színelőadásokat tartanak. Vasárnap a

„La Sezătoare”, valamint a „Craiu Nou” című darabokat hozzák színre másodsor. Az elsőnek a zenéjét Brediceanu Tibor dr. a kiváló román zeneszerző szerezte, an-nak szereplői pedig: Creotiu, Tassian, Chicidean, Stefanescu és Moga Marioara, a bukaresti Nemzeti Színház és Opera tagjai. A „Craiu Nou” című operett Ale-xandri műve, amelynek zenéjét Ciprian Porumbescu írta és amelynek szerepeit ugyancsak alakítják. Mindkét darabot Bumbesti Dumitrescu bukaresti rendező rendezi.

Brassó város vezetősége, valamint a vármegyei prefektúra a nagyszabású ün-nepségekkel kapcsolatban értesítést ka-pott, hogy Voicu Nițescu és Gusti minisz-tereken kívül még Brassóba érkezik D. R. Joanițescu munkaügyi és közegészségügyi miniszter is. Ezalkalommal a miniszter rendeletet adott ki, hogy a miniszteriu-mához tartozó összes új tisztviselők lete-gyék a törvényileg kötelező esküt.

A rendeletnek megfelelően szombaton

délután négy órakor a tanácsház nagy-termében ünnepélyes körülmények között felesküsznek Károly királyra a brassói munkakamara összes új tisztviselői, taná-csosi, valamint a munkabírók és ülnökei és helyettes ülnökei. Ugyancsak ezalka-lommal fognak felesküdni azok az állami, megyei és községi orvosok, akik különbö-ző okok, vagy újlag történt kinevezésük miatt nem esküdhetek föl eddig.

Az ünnepélyes esküteleknél a kor-mány összes jelenlevő tagjai, valamint a helyi katonai és polgári hatóságok fejei is részt vesznek.

A csütörtöki nap folyamán egyébként a kongresszusi küldöttek egyrésze már meg is érkezett. Ezeket az állomáson mű-ködő beszállásoló bizottság azonnal meg-felelő lakással látta el. A delegátusok és résztvevők zöme azonban péntekre virra-dó éjszaka és pénteken délután érkeznek meg Brassóba az ország különböző ré-szeiből.

A brassói munkakamara tevékenysége

A brassói munkakamara kisipari szak-osztálya tegnap délután az Ipartestület ta-nácstermében Szabó Béni elnöke alatt ülést tartott, melyen a tagok majdnem teljes számban vettek részt. A megalakulandó mun-kaügyi tanácsba a kisiparosok a következő-keket delegálták: rendes tagok: Tumas János, Fink Frigyes, Muntean János, Noian Demeter, Capatina Demeter és Bodor Vilmos. Póttag-ok: Irimie N., Aldea János, Miszla László, Halász Kálmán, Zeimes Márton és Pestrea Constantin.

A kolozsvári kisiparosok leiratát, amelyben kéri, hogy az iparjog kiadását ezentul a kisiparos szakosztály végezze, a gyűlés egy-banguan elfogadta.

A jasi munkakamara a nyolcórás munkaidő szigorú ellenőrzését követelő átiratát tárgyal-va, elhatározza a gyűlés, hogy minden erejét latba veti amellett, hogy a nagyüzemi ipar-sok csak nyolc órát dolgozzanak, de a sze-zonmunkások munkaidejét nem kívánja sza-bályozni.

A gyűlés ezután a zalatnai ipariskola ügyé-vel foglalkozott és mindenkinek ajánlja ezt az iskolát, ahol a növendékeket többféle iparágban képezik ki. Az iskola címe. Za-latna, jud. Alba.

A gyűlés másik határozata az volt, hogy a kisiparosokra vonatkozó könyvvézetési rendelet ellen egységesen fognak tiltakozni.

A kisiparosok gyűlése után a munkakama-ra igazgatótanácsa tartotta meg értekezletét. Az elnök beszámolt arról, hogy két hét mulva rendszeresen megindulhat a munka, mi-vel addig a kamara helyiségeit kijavítják és kifestik.

A tanács azonkívül elhatározta, hogy az

iparostanoncotthon felügyelő bizottságában

a kamara is képviselje magát.

Továbbá elhatározták, hogy kérni fogják az illetékeseknél, hogy a munkanélküli se-gély kérdését törvényhozásilag rendezzék. Erre a célra egy törvényjavaslatot dolgoznak ki.

A kamarai tisztviselők kinevezését a mi-niszterium jóváhagyta, de a kamara feleb-bezésére, melyet egy tisztviselő kinevezése ellen emelt, még nem jött intézkedés.

A szakosztályok a közeljövőben választják meg tisztviselőiket. Ennek kapcsán hatá-rozatba hozták, hogy az egyik szakosztály által megválasztott tisztviselő ellen egy má-sik szakosztály nem emelhet kifogást.

Vasárnap megtartják a motorbicikli-versenyt

Brassó, szeptember 8.

A szeptember 2-ikára kitűzött, de a rossz időjárás miatt elhalasztott motor-kerékpárversenyt vasárnap, szeptember 10-én délelőtti tízórai kezdettel tartják meg az IAR új stadionján.

A verseny iránt óriási érdeklődés nyil-vánul meg. A tréningeket látogató közön-séget feszült izgalomban tartotta a ver-senyzők óriási ügyessége és lélekjelenléte, a csodálatos határos s az egysúly törvé-nyét meghazudtoló mutatványok tömege.

A vasárnapi versenyen Brassó és a kör-nyék legjobb versenyzői indulnak. A mű-sor legérdekesebb pontja a hármas ver-

seny lesz, amelyen Martini, Zernest, Si-mionescu, Bukarest és Lautmann, Brassó vesznek részt. Ezen verseny alkalmával Martini, a régi, páréves bajnokságát kell majd megvédeni.

A belépődíjak nagyon olcsók, 13, 18 és 28 lejesek és a verseny iránt érdeklődő közönség számára sűrű autóbúsmenet áll rendelkezésre. (A Főtértől a stadionig oda és vissza 8 lej.)

★

Astra (Brassó)—Soimii (Szeben). Szom-baton délután az Olympia-pályán. Az As-tra-ünnepségek során szombaton délután 3 órakor az Olympia-pályán sportbemu-tatók lesznek, utána pedig a brassói As-tra futballcsapata játszik barátságos mér-kőzést a nagyszebeni Soimii-val. A sze-beni csapatban a kolozsvári Universita-tea néhány játékosa fog szerepelni, de magában a Soimiiiban is csak a bajnoki versenyekre még nem jogosított játékosok játszanak. Tudniillik a Soimii vasárnap a Ripensia ellen játszik divizia-meccset s azért nem jöhetett komplett csapattal Brassóba.

Szabadlára helyezték Hegyi Dezsőt

Néhány nappal ezelőtt egy razzia alkalmá-val letartóztatták Hegyi Dezső fiatalembert, dezertálás és lopás gynyja alatt, Hegyi na-marosan szabadon engedték mert megállá-pították, hogy se nem katonaszökevény, sem pedig bűncselekményeket soha el nem köve-tett, hanem tévedésnek esett áldozatul.

Az őserdők királya

(Sajtóbemutató a brassói Lux-mozgó-ban.) Azok a filmek, amelyekben ismeretlen világ tárul a nézők szeméi elé, mindenkor jogos érdeklődésre tarthatnak számot. Ilyen az „Őserdők királya” című filmkolosszus, amely a dzsungel titokkal teli félelmetes világát viszi vászonra, olyan tökéletes hűséggel, amilyenre még nem volt példa a film történetében. A dzsungelfilm férfifőszerepét Buster Grabbe, az uszás világhírű bajnoka ját-sza, aki ebben a filmben riválisát, a „Tarzan”-ból ismert Jonny Weissmüllert is felülmúlja. Az acélos testű atléta bebi-zonyítja, hogy legalább olyan jó filmszi-nész, mint uszóbajnok, már pedig annak elsőrendű. Különös érdekessége a mind-végig idegfejesítő szűzsének, hogy a dzsungel állatait civilizált légkörbe hoz-za. Két világ találkozik szembe a filmen: a rejtélyes, félelmetes dzsungel és a civi-lizált kontinens. Kiemelkedő jelenete a filmnek egy hatalmas cirkusz egése. A nagyszabású dzsungelfilm, amely a „Trader Horn”-t, a „Tarzan”-t és a „Congorilla”-t is túlszárnyalja hatás te-kintetében, a közeljövőben kezd vetíteni a brassói Lux-mozgó.

A FILMGYÁRTÁS LEGJABB DIADALA A BRASSÓI

Astra Mozgóban

szeptember 10-étől, vasárnaptól:

SEVERIN KAPITÁNY

(HA MEGKONDULNAK A HARANGOK)

Írta, rendezte és főszerepét játssza:

LOUIS TRENKER

(„A lángoló hegyek” c. film rendezője és főszereplője.)

Partnerei:

LOUISE ULRICH — VÁRKONYI MIHÁLY.

A filmgyártás legdrámaibb hatása, technikailag és művészetileg legtökéletesebb alkotása.

A film fejezetei:

A jénai diák.

A feldult otthon.

500 tallér vérdíj.

Szerellem a havasok közt.

Titkos gyűlés.

Embervadászat.

Az áruló jutalma.

Az insbrücki bál.

Az éjjeli lovas.

Megindulnak a hegyek.

Ezenkívül zsurnál a megyesi szonda égéséről.

Két brassói urifü követte el az utóbbi hetek sorozatos betöréseit

A rendőrségi nyomozás szenzációs eredményei

Pontos feljegyzés a véghezviteli és a ferveveit betörésekről

Brassó, szeptember 8.

A brassói rendőrség bünygyi osztályának összes szobái zsúfoltak. Az első szobákban detektívek és komisárok írógépekbe diktálják lázas tempóban az utóbbi napok nyomozásának szenzációs és valóban megnyugtató eredményeit, a közép- és utolsó szobákban a daktíloszkópai osztály emberei dolgoznak az újlényomaton és kutatnak az országos körözvények között, hogy a körözött levelek adatait összegezzék a detektív-sereg által összegyűjtött bizonyítékokkal.

Végül pedig a legelső szobában Ban-ya Nicolae, a bünygyi osztály agilis főnöke izzad a jegyzőkönyvek elkészítésén és a bünygyi osztály teljes apparátusának egyesítésén.

A bünygyi osztály főnöke mellett egy széken egy szegényesen öltözött alak ül: a betörő, akinek kérekeztetésével az utóbbi hónapok bünygyekéjére sikerült fényt deríteni. A többi szobákban is ilyen toprongyos és züllött alakokat fagatnak. Négyen vannak összesen és különböző betörési szériák tettesei.

Ezekkel a betörésekkel pedig fény derült Brassó világára, amelynek mozgalmasságai az utóbbi időben joggal nyugtalanítottak mindenkit.

IN FLAGRANTI

Két nappal ezelőtt magánfőrársból szerzett értesülések alapján megértük, hogy a rendőrség biztos nyomon van, a mennyeiben sikerült az utóbbi hetek tömeges betöréseinek tetteseit leleplezni. Állításaink — amint azt a későbbi események igazolják — valóban bizonyultak, amennyiben a rendőrség olyan szenzációs letartóztatásokat eszközölt, amelyek felérnek a legbravurosabb nyomozási eredményekkel is.

Két nappal ezelőtt történt, hogy Farkas Katalin, Fekete-utca 30. szám alatt levő lakásán a ház lakói gyanus alakokat észleltek. Feljelentést is tettek ismeretlen egyének ellen, akik gyanusan érdeklődtek aziránt, hogy kik találhatók itthon és kik utaztak el vidékre a lakók közül. A feljelentés nyomán a bünygyi osztály főnöke kiküldte legjobb detektívjeit, kik megfigyelték a házat. A rendőri ellenőrzés nem is maradt eredménytelenül, amennyiben szerdára virradó éjszaka sikerült lefogni egy fiatalembert, aki feltörte Farkas Katalin lakását és onnan különböző holmikat akart ellopni. Eppen tette elkövetésének pillanatában fűltek le.

Miközben a detektívek bent foglalatostkodtak a lefűlött betörővel, a külső őrszemélyzet az utcán egy másik gyanus alakot fogott le, amint éppen el akart illesni. Mindkettőt a rendőrségre hozták, ahol két napon keresztül vallatták őket.

Itt a bünygyi osztályon kiderült, hogy az egyik betörőt, aki lopni akart, Kramer Richardnak hívják és a detektívek jól ismerik, mert már többször megfordult kezeik között ugyancsak lopás miatt. A másik pedig, aki Kramernek cinkosa és, aki — mint később kiderült — a bünygyekéjének elkövetésénél „falazott”, illetve örködött: Kovács Zoltán és éppugy, mint Kramer, szintén előkelő brassói család gyermeke.

KÉT URIFÜ A ZÜLLÉS LEJTŐJÉN

Megindult a kihallgatás, amely megdöbbentő fényt vetett erre a két megrögzött bünygyőre, akik érettségivel, sőt diplomával a zsebükben közönséges betörőknek csaptak fel.

Először Kramer hallgatták ki. Inteligens, rendkívül képzett fiatalember.

Brassóban végezte iskoláit, majd Bécsbe ment, ahol kitűnő eredménnyel elnyerte az osztrák felső kereskedelmi akadémia diplomáját és csak két vizsgája hiányzott ahhoz, hogy a közgazdasági doktorátust is megkapja.

De a büntetése sem megvetendő figura. Kovács Zoltánnak hívják, még nincs 20 éves. Előkelő brassói család gyermeke. Nemrég érettségizett és ahelyett, hogy valamilyen mesterséget tanult volna, a legsötétebb bünygyésre adta magát. A fiatalembert nyilván, testvérbátyja példája

vitte a bűn útjára. Kovács Zoltán testvére ugyanis, Kovács Gyula Brassó egyik legveszedelmesebb betörője, akit a rendőrség szabályszerűen nyilvántartanak a többi betörőkkel egyetemben.

A legutóbbi betörések főszervezője Kramer volt, aki e téren nagyobb gyakorlattal rendelkezőnek bizonyult, mint Kovács. Ennek tulajdonítható, hogy Kramer kihallgatásának első pillanatában tagadott. Kijelentette, hogy mindössze csak két be-

Az áruló noteszkönyv megdöbbentő bűnlistája

A Kovácsnál talált noteszkönyvből megállapították, hogy

Kramerrel egyetemben összesen 17 betörést követtek el a város területén, azonkívül körülbelül hetet megkíséreltek, a programjukban pedig egész rákaskor újabb és nagyszabású betörések elkövetése szerepelt.

Kovács Zoltán jegyzőkönyvéből pontosan kiderül az, hogy melyik nap hol követtek el bünygyekéjüket. A noteszkönyv adatai szerint a „munkát” július 3-án kezdték meg. A betörések Brassóban július hónapjától kezdve szaporodtak el veszedelmes mértékben.

A két züllött urifü a betöréseknek egész furesa módját gyakorolta.

Nem éjszaka mászkáltak be a házak-

törést kísérelt meg és más egyebet nem csinált. A tagadás azonban nem használt.

Mert Kovács Zoltán, aki a mesterségben „kezdő”, abban a hiszemben, hogy cinkosa mindent beismert, vallott, mint a karikacsapás. De vallomásra sem lett volna szükség. Miután ugyanis kikutatták, kiderült, hogy

az érettségizett Kovács pedáns fiatalember és összes bünygyekéjéről a legpontosabb könyvelést vezette.

ba, hanem kizárólag nappal. Vagy délben, vagy pedig a kora esti órákban.

A bűnlajstrom első dátuma július 3. Ezen a napon betörték egy Csizmadia-utcai borbély-műhelybe. A déli órákban történt a betörés. Álkulccsal felnyitották az ajtót. De nem sok szerencsével dolgoztak, mert a műhelyben mindössze csak 140 lej készpénzt találtak. Általában megfigyelhető, hogy a két betörő meglehetősen balszerencsével dolgozott.

Július 12-ig tehát közel másfél héten keresztül semmit sem csináltak. Ezalatt az idő alatt a külvárosi lebujokban és a környékbeli erdőkben bujkáltak. Terveket szőttek, a város utcáit tanulmányozták. Végre elhatározták magukat és újból nekiláttak a munkának.

Betörők a városi anyakönyvi hivatalban

A két betörő nem a magánlakásokon kezdte, hanem oda látogattak el először, ahol a születést, a házasságot, meg a halált regisztrálják. Az anyakönyvi hivatalba. A kora délutáni órákban belopózkodtak a hivatalba, felfeszítették az ajtókat. Mindent összehánytak, de itt is csak 140 lejt találtak. Ezenkívül apróbb holmikat vittek magukkal.

Két napig újból pihentek. Július 14-én Fleischer dr. ügyvéd kapu-utcai irodájába törtek be. Itt különböző holmit és két rendkívül értékes könyvet vittek el. A könyveket makulaturaként értékesítették. Így köszöntött rájuk az első vasárnap, amelyen azonban nem pihentek. Reggel fél hétkor betörték Bleier dr. közjegyző irodájába. Itt mindent felforgattak és mindössze 700 lejt vittek el. Az összegek nagyságát a betörők vallják így. Ezeket azonban még ellenőrizni kell.

Négy napra rá, július 20-án délben követték el azt a nagyszabású betörést, amely a város egész közvéleményét megdöbbentette. A déli órákban, amikor a tisztviselők ebédelni voltak, álkulccsal felfeszítették Fraetschkes dr. közjegyző

irodájának ajtaját. Behatoltak az iroda helyiségbe és az egyik íróasztal tetejét felfeszítették. Tizenegyezer lej készpénzt loptak el, majd nyomtalanul eltűntek. Ez volt a két veszedelmes betörőnek az első valóban „jólsikerült” bünygye.

A sikerült betörést ismét pihenés követte. A betörők elbujtak, mert a rendőrség felfigyelt a sorozatos bünygyekéjükhöz. Rendszeresen olvasták lapjaikat, amelyekből — saját bevallásuk szerint — igyekeztek tájékozódni afelől, hogy bünygyekéjükhöz milyen hatást váltanak ki és a rendőrséget milyen tevékenységre ösztökélik.

A pihenés és a tétlenség napjait a betörők brassóikörnyéki erdőkben töltötték.

A betörők haza nem mehettek, mert családtagjaik mindennemű összeköttetést már régebben megszakítottak a két züllött fiúval.

Hűd felvágottal látták el magukat és ezzel tengették életüket, attól való felelősségben, hogy a rendőrség esetleg felismeri őket, vagy gyanút fog ellenük, ha „munkán kívül” is mutatkoznak az utcán.

Közjegyzők előnyben

A két betörő bűnlajstromának további adataiból az világlik ki, hogy

mindketten különös előszeretettel keresték fel a közjegyzőket, akikről azt hiszik, hogy gazdagok és állandóan pénzért tartogatnak lakásukon.

Általában az volt az elvük, hogy pénzre tegyenek szert, mert tudatában voltak annak, hogy ha más holmit eladását kísérelnék meg, azonnal burokra kerülőnek.

A betörők augusztus 15-án — szerencsétlen napon — újból munkába álltak. Ugyálszik, a 15-ös szám megpecsételte a sorsukat. Először Kádár kapu-utcai mészáros üzletébe törtek be. Innen elvittek — ökök állítják — 1800 lejt. Ezt a betörést fényes nappal követték el az udvaron keresztül. Négy napra rá, augusztus 17-én a kapu-utca és Weisz Mihály-utca sarkán levő „A Reményhez” címzett gyógyszerárba törtek be. Itt néhány aszpirt és 700 lejt loptak el. Ezután betörték még Király Albert kórház-utcai kereskedelmi ügynőskébe, ahol szintén csak 1500 lejt találtak. Ez volt az augusztus havi mérleg utolsó aktívája.

Mert a következő betörést már szeptember 4-én követték el. Fényes nappal

behatoltak az Agronomul biztosító Weiss Mihály-utcai irodájába, de pénzt nem találtak. Csak néhány lejt vittek magukhoz, mire menekülni kényszerültek, mert a házbéliek észrevették őket. Ugyanaznap betörték még Boita dr. kapu-utcai ügyvédi irodájába, ahonnan szintén elvittek pár száz lejt. Vallomásuk szerint itt már július hónapban megpróbálkoztak, de eredménytelenül, mert akkor sem sikerült nekik bejutni az irodába.

Az utolsó két betörési kísérletük teljesen kudarcot valott. Behatoltak ugyanis a Fekete-utcai levő volt Grand-hotel épületébe, ahol az egyik turista egyesület irodájából két aktatáskát loptak el. Be akartak törni ugyancsak a házban levő Általános Kereskedelmi Részvénytársasághoz is, de nem sikerült, mert a cselédek észrevették őket és így menekülni kényszerültek.

Ugyancsak sikertelenül próbálkoztak Moşoiu közjegyző kolostor-utcai irodájában is. Itt mindent feltúrtak, de pénzt nem találtak és így üres kézzel távoztak. Megpróbálták még a Weisz Mihály-utcai levő Liehn-féle írógépüzletben, valamint Kőlcze dr. ügyvédi irodájába betör-

ni, de ezek sem sikerültek, mert a cselédek észrevették őket.

Vallomásuk szerint elhatározták, hogy betörnek a botfalusi cukorgyár Kolostor-utcai levő irodájába. El voltak szánva arra, hogyha kell, a kasszát is megfúrták. Már a pontos munkatervet is elkészítették és csak a betörés végrehajtása maradt hátra.

Miközben ezeket az adatokat gépszerűen olvassák fel Kovács noteszéből, váratlanul egy kis szelet papír esik ki a kezéből. A papírszeletkén ceruzával térképet van felrajzolva. Valatára fogják Kovácsot, aki beismeri, hogy

a térkép Gál Albert kapu-utcai kereskedő üzletének és udvarának pontos elhelyezését ábrázolja.

A Korona-kávéház közvetlen szomszédságában levő üzletet tegnap, csütörtök este akarták kifosztani. Két napon keresztül tanulmányozták az udvarról az üzletbe vezető ajtók zárjait és a zárlék kinyitására már be is szereztek a megfelelő betörő szerszámokat. Ugy kalkulták, hogy innen néhány ezer lej magukkal visznek, aztán rövid időre eltűnnek a piacról.

A tervet azonban már nem sikerült megvalósítani, mert közben a Fekete-utcai levő mindkettőjüket lefűltek.

Kovács vallomása szerint az összes betöréseket Kramer követte el. Mig Kramer dolgozott, ő kint őrködött, nehogy valaki rájuthasson. A jelekből ítélve azonban Kramer, Kovács tudtán kívül is elkövetett néhány betörést, amelyek hamarosan mind kiderülnek, tekintve, hogy Kramer kihallgatására a pénteki nap folyamán kerül sor.

ELFOGTAK AZ EGYIK KASSZAFURÁS TETTESÉT

A brassói rendőrség bünygyi osztályának ezuttal másirányu nyomozásait is siker koronázta. Amellett, hogy tizenhat betörés és rengeteg betörési kísérlet tetesit fogták le a nyomozók, még az egyik kasszafurás elkövetőjét is sikerült lefűlteni.

Amint megírtuk, a brassói rendőrség detektívjei Bukarestben letartóztattak egy közveszélyes bünygyöt, akiről azt gyanították, hogy a városházánál elkövetett kasszafurás tettesével azonos. Kiderült, hogy a letartóztatott egyén Farkas József hírhedt betörő, aki vakmerő körülmények között megfúrta a Wenzel-építkezési lerakat kasszáját és onnan közel 18 ezer lejt vitt el.

A letartóztatott Farkas József, aki eredetileg az udvarhelymegyei Karácsonfalva községből származik, letartóztatása után beismerte, hogy a közel másfél hónappal ezelőtt letartóztatott Hajdu Ferenc és Máthé Dénes nevű hírhedt betörőkkel dolgozott együtt. Miután ezek lefűltek, egyedül dolgozott tovább. Először betört Wenzel Hans, Vasut-utca 3. szám alatt levő telepre. Behatolt az irodába és ott rendkívüli ügyességgel megfúrta a kasszát, ahonnan 14 ezer lejt készpénzt lopott el.

A vakmerő betörés elkövetése után Farkas Bukaresztbe menekült, ahol vigasztalozta a pénzt. A rendőrség azonban nyomára bukkant és így, anélkül, hogy csak sejtelve is lett volna arról, hogy a betörő, a rendőrség emberei letartóztatottak.

Ezzel tehát fény derült a Wenzel-építkezési kasszafurás ügyére is.

NYILATKOZIK VOINA EZREDES RENDŐRPREFEKTUS

A brassói rendőrség sorozatos tetjeseményei Brassó város polgársága sorában csak megnyugtató kelthet. A lázas munka közepette fékerestük Voina ezredes rendőrprefektust, akinek vezetése alatt folynak a nyomozási munkálatok és a legutóbbi letartóztatásokkal kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Mindazok a vádak, amelyeket brassói rendőrség ellen felhoztak — mondotta Voina ezredes rendőrprefektus rosszindulatú beállításán alapszanak. Az eredmények ugyanis azt mutatják, hogy a rendőrség emberei — így ahányan vannak — az utóbbi hónapok betöréseinek lopásainak és bünygyekéjükhöz 90 százalékat felfedezték. Éjjel-nappal dolgoznak csak azért, hogy a város lakosságának élet- és vagyonbiztonságát megvédjék a bünygyektől.

— Arra képtelenek vagyunk, hogy minden bünygyekéjüket megakadályozzuk. Egyrészt, mert a rendőrségnek a szám nem elég nagy a város méretei képe, másrészt pedig nyomozó körülményekben sincs túltengés. Ne tessék elfelejteni, hogy a brassói rendőrség felügyeleti hatásköre több mint hetven kilométerre Predealnál kezdődik és Botfalunál végződik. Annnyian pedig nem vagyunk, hogy ezt a hatalmas területet megfigyelni szemmel tartsuk.

— Nyomozó közegeink azonban bebizonyították, hogy képzettek és bármelyik bünygyekéjükhöz, ha nem ma, holnap, de fény tudnak deríteni.

FERENCZ GYÁRFÁS RIPIORTJA

Megindult a végső nagy roham a székelyföldi magyar oktatás ellen

Drámai küzdelem, amelyben az egész világ szemeláttára esik el egy nép az antikulturális dum-dumlövegek záporában

Csíkszereda, szeptember 8

Az elmúlt tanév folyamán egymást érték Csíkszeredában azok a rendelkezések, melyek célja a felekezeti magyar oktatás megsemmisítése volt. Minden lelkiismeretfurdalás nélkül lehet állítani, hogy a kulturális terror. Az állami oktatás vezetésével és felekezeti tanítás ellenőrzésével megbízott közigazgatási hivatalnokok erőszakkal tették, hogy minél több székely gyermeket vonjanak el a felekezeti iskoláktól és tereljenek át a tisztán román nyelven, magyarul egy szót sem tudó tanítók vezetésével működő állami iskolákba.

Chircă Péter csíkszeredai tanfelügyelőnek a memorandumok sokaságával sikerült elérnie azt, hogy a közoktatásügy újabb tanítóállásokat kreált és újabb állami iskolákat állított fel azokban a községekben, ahol eddig tanfelügyelői próbálkoztak az állami oktatás meghonosításával. Megjegyzendő, hogy már az elmúlt tanévben tisztán gazdasági okokból rengeteg állami tanítói állást szüntettek meg más vidékeken, azonban a kulturális terror Csíkszeredában, ahol a székelyeket „vissza kell románosítani”, nem kimélték a pénzoldozatókat.

Chircă tanfelügyelő oly ügyesen végzte a

felekezeti iskolák ellen beindított aknamunkáját, hogy valóban eredményeket produkált. Ha másképpen nem ment, a legmesszebbmenő hatósági terrorral, de megvalósította mindent, ahol akarta az állami oktatást. Törzsgyökerező székely nevekre fogatta rá tanítóival, hogy román származásúak és így sikerült mindenhol növendékekre szert tenni. Hiába mentek egészen a miniszterig. Nem használt semmit. Miniszteri rendelkezésekre sem engedte ki az állami iskolák kötelekeibe

egyszer felvett tanulókat. Megmagyarázta feltevéseinek, hogy a csíki székelyek tulajdonképpen mind román származásúak és most csak okvetetlenkednek magyarságukkal. Ezt az érvelést mindig szívesen vették és fogták venni Bukarestben és így aztán nem csináltak nagy tüzet a rendeletek semmibevevéért. Ilyen eszközökkel aztán már a tanév első felében keresztül esett a csíkszeredai tanfelügyelőség széleskörű románosító munkája legnehezebbjén: a kezdet-kezdetén.

A nagy teru

Ezután már nyugodtabban rátérhetett Chircă tanfelügyelő nagyterve, a felekezeti magyar oktatás teljes kiirtásának előkészítéséhez. Nem is habozott. Nem sokat törte a fejét. Ügylátszik, eléggé szakavatott ahhoz, hogy felesleges gondokkal ne eméssze magát. Nem is töprengett, hanem cselekedett.

Egy újabb átiratot szerkesztett a közoktatásügyhöz, melyben utasítást kér a csíkszeredai falvak monográfiájának elkészítésére. Az utasítást meg is kapta, melynek nyomán dörgedelmes átiratot intézett tanítóihoz, hogy mindenki lelkiismeretes végezze a monográfia-készítést és tartsa kötelességének kimutatni, hogy az egyes községekben melyik család

dok román származásúak.

A munka az elmúlt tanév végén be is indult, azt Gusti közoktatásügyi miniszter is személyesen vizsgálta felül a gyergyószentmiklósi tanítók nyári tanfolyamának befejezése alkalmával, de kijelentette, hogy az eddigi székelyföldi oktatási rendszer csődöt mondott. Azt mással kell helyettesíteni és gondoskodni fog, hogy már a jövő tanévre magyarul kifogástalanul beszélő elemekkel helyettesítse az eddigi tantereket. Egyben azt is leszegelte a miniszter, hogy a felekezeti oktatással meg van elégedve és annak fejlesztését szükségesnek tartja a Székelyföldön, csak kapják meg hozzá a megfelelő alapokat a vezetők.

A miniszteri szó és a valóság

Most aztán az újabb iskolaév kezdetén a nyári miniszteri nyilatkozattal teljesen ellenkező dolgok játszódnak le a Székelyföldön. Olyan erőszakos dolgok, amelyek világosan igazolják, hogy a csíkszeredai tanfelügyelőség és ezen keresztül a közoktatásügyi minisztérium elkezdték látni az idői általános és megsemmisítő rohamot vezényelni a magyar oktatás ellen.

Teljesen tisztában vannak azzal a bukaresti közoktatásügyi körök, hogy a magyar felekezeti oktatás óriási anyagi bajokkal küzd. Tudják, mert hiteles statisztikai adatok felekezeti elöljárókat az összegekről, melyeket az idevonatkozó törvények és rendelkezések értelmében kellett volna fizetniük hozzájárulás címén a felekezeti oktatásnak és a mely összegeket nem fizették ki és nem is fogtak.

Tudják azt is, hogy a székelység hihetetlenül lerongyolódott anyagi körülményei nem engedik meg az iskolák kizárólagos fenntartását.

Tudják azt, hogy a felekezeti tanítóság, mely a változott körülmények között 15 esztendő alatt emberfeletti hűséssel és éhese és rongyokban védte a magyar kultúra sáncát, teljesen kétségbe van esve és ott tart, hogy sem magának, sem gyermekeinek nincs betevő falatja. Tehát az évek óta jól előkészített rohamra elkezdték az idő. Azonban számoltak azzal is, hogy fenn Bukarestben és itt lenn Csíkszeredában, hogy ezek a makacs székelyek mégis csak ragaszkodni fognak ősi kulturájukhoz. Még sem fogják csak úgy egyszerűen sarokba dobni nyelvüket és ezért felszerelték magukat még egy erős fegyverrel a megrendezésre előkészített monográfiák adataival. Ezek az adatok, amint azt az elismert jelenség igazolja, megtehetik a szolgálatot.

AZ OKTATÁS SZABADSÁGA

Köztudomású, hogy az állami és magánoktatásról szóló törvény nagy liberálisan letelekezik: minden szülő olyan iskolába járattathatja gyermekét, amelyben akarja, mert az oktatás szabad csak éppen szeptember elsején és tízedike közötti időszakban nyilatkozatot kell adni az állami iskola igazgatójánál, ha a gyermeket nem állami iskolába akarja beíratni a szülő. Ezen rendelkezések alól kiemelt képeznek azok, akik származásilag románok. Ezeket a nemzetvédelem értelmében minden iskolákba kell hivatalból beírni, hogy nemzetiességüket vissza szerezhessék. Most aztán a beiratkozások alkalmával megkezdtek a csíkszeredai tanügyi hatóságok a törvénykörüli bujóskaikat. Más felekben is nehézségekbe ütközött a felekezeti iskolákban beiratáshoz szükséges szülői nyilatkozatok láttatása, most azonban egészen másképpen kezelik az ügyet.

Az egyes állami iskolák igazgatói-tanítói szeptember elsején hirtelen megbetegedtek, másoknak gyors mezei munkájuk akadott és a harmadik csoport szabadságon van, pont a

beiratkozások ideje alatt, amikor feltétlenül hivatalában kellene ülnie. Vannak olyanok is akik napestig loholnak egyik községből a másikba, csupán azért, hogy a gyermekét felekezeti iskolába iratni akaró szülő ne találja meg, mert

egy szeptember 11-én reggel hivatalból az állami iskolákba irhatják be a gyermekeket.

Ez azonban csak az egyik kijátszási módja a beiratásnak. Van ennél sokkal elszomorítóbb oldala is. Történik ugyanis, hogy az állami iskolai igazgatót a legnagyobb elővigyázatosság ellenére is elkapják a résen álló

szülők. Tanuk jelenlétében, mert a tapasztalat arra is megtanította az idők folyamán, hogy felszólítják a nyilatkozat aláírására. Az ilyen „ügyetlen” állami iskolai igazgató aztán előkékenylen irodájába tessékeli a szülőket és a fentebb említett községi monográfia alapján analizálni kezdi a neveket.

Az csak természetes, hogy néhány percen belül kideríti a román származást: Az őstulát is tudja, akik ekkor és ekkor telepedtek le a községbe, mint ez és ez a földesur jobbágyai s aztán idővel elmagyarosodtak, melynek érthető következménye volt a valálaváltoztatás is.

Szeged és Temesvár

Bocu Sever feltűnésikeli cikke

Temesvár, szeptember 8.

Bocu Sever, a kormánypart bűnsági tagozatának elnöke feltűnést keltő cikket írt Vestul című lapjába „Seghedin” címmel. Bocu Sever e cikkben Temesvárt és Szegedet hasonlítja össze és megállapítja, hogy a magyarok Szegedet 15 év alatt naggyá fejlesztették, míg a románok Temesvárt átengedték sorsának.

— A magyarok erősebbek ma, — írja Bocu Sever —, mint voltak Nagymagyarország idején, mert amennyit vesztek

terjedelembe, annyit nyertek mélységben és egységben és saját szerencsétlenségükön tanultak.

A cikket így fejezi be Bocu Sever: — Van-e igunk arra, hogy lenézzük ezt a magyar ujjászületést, amelyet olcsó hazafiassági rohamainkban szappanbuboréknak minősítünk és rohogva utjuk a hasunkat? Ellenkezőleg, jobb lesz, ha még idejekorán felébredünk és nem várunk addig, amíg a valóságok könyörtelen összehasonlításának ideje eljön.

Bécs izgalmas órái

Cáfolják a Dollfuss idegösszeroppanásáról szóló híreket

Bécs, szeptember 8

Tegnap számban részletesen ismertette a B. L., a Daily Express nagyon érdekes cikket, amely arról számolt be, hogy Dollfuss idegei nem bírják tovább a harcot és az osztrák kancellár le szeretné állásáról mondani.

A Daily Express cikke természetesen Bécsben hihetetlen izgalmat keltett. A lap odaérkezése után a kormány azonnal hivatalos cáfolatot adott ki és a lap minden egyes Ausztriába érkezett példányát elkobozta, de ez az elkobzás csak olaj volt a tüzre.

A fantasztikusnál fantasztikusabb hírek kelttek szárnyra és voltak tegnap Bécsnek olyan órái is, amelyekben percről-percre a nemzetiszocialisták hatalomra jutásának deklarálását várták.

Ez a kormány- és kormányforma-változás ugyan nem következett be, de a hír hatása alatt

a Landbund tényleg odahagyta Dollfussot. A Landbund a kormány-koalíciónak legapróbb töredéke. Eddig sem tekintették hű szövetségesnek és maga Dollfuss is számolt vele, hogy ez a pártocská előbb-utóbb otthagyná a kormány-koalíciót. A kormányban a Landbundot Schummy miniszter és Winkler alkancellár képviselik, akik tegnap nyíltan is tárgyalásokat kezdték az osztrák nemzetiszocialistákkal.

A tárgyalások egyelőre a „kormányon belül” történnek. A Landbund állítólag csak azt a nemzetiszocialista követelést követi, hogy a nagynémet párt, amely már régebben otthagyná Dollfussot és nyíltan a nemzetiszocialistákhoz szegődött, kapjon helyet a Dollfuss-kabinetben. A nagynémeteket támogató nemzetiszocialistáknak az a kívánságuk, hogy a nagynémet Schürr volt igazságügyminiszter kerüljön be a koncentrációs kabinetbe.

A szerencsétlen székely, akinek hétprobás székely neve van és ősei évszázadokon át székely katonák voltak, csak hűledező hallgatja a „mérhetetlen tudással” rendelkező állami tanító fejtegetéseit. Próbálja kimutatni, hogy az újfajta tudomány itt és ott sőt mindenhol sántít, de nem használ, a szentencia ki van mondva: nem lehet a gyermeket csak állami iskolába iratni, mert román eredetű.

Az ilyen lealacsonyító és kultúrphéz egyáltalán nem illő eszközökkel aztán szinte lehetetlenné teszik azt, hogy felekezeti iskolák első osztályaiba növendékek kerüljenek. Ennek természetes következménye, hogy a kellő létszám nem lesz meg, amelynek következtében Chircă tanfelügyelő, amint azt a példák igazolják, éhes harkályként csap le a felekezeti iskolákra és a kellő létszám hiányában szünteti be, vagy szünteti be az egyes tanítói állásokat. Formailag a törvényes alapja is meg van rá, mert minden egyes felekezeti iskolánál elő van írva a növendékek létszáma és a tanítók száma.

Ha egyetlen gyermekkel kevesebb van az előírásnál, nyomban leépít egy tanerőt. Ez ellen aztán az egyházi hatóságok hiába felebbesznek. Nem segít semmi, mert nem cél szaporítani a felekezeti iskolák számát.

A felekezeti magyar oktatás ellen kifejtett erőszak nyomán visszhangzik a panasz. Jogosan, mert most tisztázódott a helyzet.

Nem lehet kétség aziránt, hogy az állami oktatás minden eszközzel térdre akarja kényszeríteni a sok gondtal és kétségbeesett erőfeszítésekkel küzdő magyar iskolákat.

Az elromanosítás hatalmas gőzhengere teljes erővel indult meg. Nem fél már semmitől, hisz a genfi sóhivatal is ad akta tette a magyar iskola sérelmeit. Jöhet a hajrá. Meg lehet ölni egy nép nyelvét, ha minden hatalmi eszközt ellene fordítanak és közben hangzatos miniszteri nyilatkozatok zengenek a már jóelőre halálraítelt felekezeti iskolákról. A Székelyföldön fékevesztetten dühöngő törvénytörő és névelemzés égbekiáltó jele annak, hogy mennyire szabadok és megelégedettek a kisebbségek minden téren. Ezek közül is különösképpen a magyarok.

— Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, mirigybetegek bőrkütiések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz szabályozza a belek annyira fontos működését.

Ezt a kívánságot közvetíti a Landbund, a mely természetesen közben a maga érdekeit is védi.

Bécsben nyíltan beszélnek, hogy amennyiben a nagynémeteknek Dollfuss a kabinetben helyet adna úgy a kormányon belül ketté válna a politikai front. Dollfuss-szal és a keresztényszocialistákkal szemben ott állának a nagynémetek és a Landbund, mint olyan árnyalat, amely a nemzetiszocialistákkal együttérez.

30 „feketevágót” büntettek meg Nagyváradon

Nagyvárad, szeptember 8.

Az állatorvosi hivatal bizalmas értesülés révén tudomást szerzett arról, hogy egyes mézásokok, a taxák megakartása végett, otthon vágnak. A várost ezáltal súlyos károsodás érte. Az állatorvosi hivatal a főorvossal együtt razzát tartott, melynek során 30 „feketevágót” tettenérték. A mézásokokat beidézték és fejenként 500—2000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtották őket.

Pesten elloptak egy bronzszobrot

Budapest, szeptember 8

Érdekes ügyben nyomoz a budapesti rendőrség. A Jánoshegyen levő Erzsébet-kilátónál elhelyezett bronzszobrot ismeretlen kitélessék le döntötték, szétdarabolták és elszállították. A rendőrség véleménye szerint a tetteseknek a bronzszobor anyagára volt szükségük, ezért követték el tevényt. Az erdőkerülők vallomása szerint az egész nap folyamán három bicikliző, hátizsákkal felszerelt fiatalemberen kívül senkit sem láttak a szobor körül. A rendőrség most a biciklis fiatalembereket keresi.

A bronzszobor, amelyet Glück Frigyes, a Pannonia szálloda tulajdonosa ajándékozott a városnak, Kisfaludy Strobl Zsigmond alkotása volt és nagy művészeti értéket képviselt.

HIREK

TOMCSA SÁNDOR:

Egy peches élet

És mégis megszületett. Atyjának hajókötélgyára volt, belebukott.

Anyjának mosódája volt, ki nemsokára köpette hű férjét.

Hétnapos korában egy szubrett vette magához, ki rövidesen mint perdöntő bizonyítékot csatolta a városka snájdig telekkönyvezetője ellen indított gyermek-tartási per aktasomójához. Ekkor a kis-páros mélyen lenézte, mint törvénytelen gyermeket. Ujjal mutattak rá.

A színészet emlőin növekedett. Szekspirt szopott és Dumastól hasmenést kapott. Ezért a különöleményéért az akkori kritikusok állandó céltáblája volt. Destrukciónak szidták.

Egyszer a pices táncoskomikus nyílt színben lenyelte. Másnap sértődötten távozott.

Nem rabolták el papírral és ceruzával dolgozó, hideg, józan ésszel kalkuláló gyermekrablók. Néha hetekig kóborolt az országutakon, a kutyának sem kellett.

Bolyongásában nem találkozott a szomorú szemű Hófehérkével, nem rémülődözhetett a pasorru bábától, nem került a Pároska farkasának bendőjébe és soha, soha nem csatázott szegényke a hűségű sárkánnyal.

Ellenben felfogta egy „nemesszibü” gyermektelen házaspár, melynek általános elismerést és nagybecsülést éhezett és fagyoskodott össze.

Megtanították írni és olvasni.

Törvénytelen apja ráhagyta vagyonát, melyet az árvaszéknél deponáltak. Ő közben nőögetett, mert ő viszont nem volt az árvaszéknél deponálva.

Tehetséges fiúnak bizonyult. Komoly volt, józan, becsületes. Azt mondták rá: unalmas fráter. A felsőbb leányiskolások menekültek előle és lőha, link jópofákkal csókolóztak a tánciskolában.

Tanították görögre, latinra, trigonometriára, algebrára, aritmetikára, retorikára, poétikára, logaritmusra s mikor végre egy emberre bukkant, nem tudta a leckéjét.

Érettségi után a kormánybiztos, mint az ifjuság mintaképéről emlékezett meg róla.

Ifjú, tiszta lelke minden becsületességével beleszeretett egy orfeum színpadán táncoló nőbe. Csalódott. Az illető hölgy egy nőiműtató volt.

Remek teste volt, tauglich lett.

Bejárta Tirol sejtelmes, romantikus vidékét — hatvan kilóval a hátán.

A legkáprázatosabb olasz tanaszban végigutazta Itáliát — sebesültszállító vonatban.

Hetekig vándorolt Szibéria álmódó steppein — leólmózott vasúti kocsiában.

A hűs órák habjain jött haza — mint hajófiút.

Mégis mint hősi élő került ki a világdísznősből.

Szerencséje volt, egy vak hadirokkant barátja tartotta egy darabig.

A nagy számonkérés idején kiderült, hogy elcserélt gyermek. Hogy egy rothadt krumplit szállító főherceg gyermeke.

Őt leköpdösték a főherceg szalonkocsi-ban távozott Bécsbe.

Szerette a virágot. Egyszer fehér orchidea volt a gomblyukában, akkor azért verték főbe.

Mikor felgyógyult piros szegfűt tűzött fel, akkor azért gubullték vörbe.

Mivel pedig színtelen virág nincs — csak színtelen világnézet — ugyszólván állandóan pofozták. Mert, mint mondánk, nagyon szerette a virágot.

Harmat Imre operettet írt róla.

Bus Fekete színművet.

Szabó Dezső még csak nem is támadta.

Egyet gyűlölt életében, a főnöke leányát. De a szerződésben az is benne volt, hogy az illető hölgygel teniszeznie, usznia és korcsolyáznia kell.

Mert az illető hölgy elképzelhetetlenül csúf és unszimpatikus volt.

És mikor az illető hölgy váratlanul férjhez ment egy tőzsdebizománioshoz, örömeiben két adag töltőt tojást evett meg.

Mivel nem volt szokva, hogy a tojás is friss legyen és a töltelék is, ebbe belehalt.

És mindenki azt hitte, hogy a főnöke leánya miatt lett öngyilkos.

Általános röhögés közepette temették el.

— IDŐJÁRÁSJELENTÉS. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint az északi szél kissé gyengül, hőmérséklet lényegesen változik, keleten esők lehetségesek.

— SZERENCSETLENSÉG A SZERENCSEBEN. Nagyváradról jelentik: K. S. biharmegyei földbirtokos 5 évvel ezelőtt egy Olasz-Vöröskereszt sorsjegyet vásárolt, amelynek sorsa föl azóta sem érdeklődött. A földbirtokos nemrég levelet írt Kassán élő leányának, akinek a Vöröskereszt ottani fiókjánál összeköttetései vannak és megkérdezte tőle, hogy sorsjegye vajon nem nyert-e? A válasz kedvező volt, amennyiben leánya azt írta, hogy a sorsjegyet kihúzták és 15 ezer forintot nyert vele. A földbirtokos levélileg elküldötte a szerencsés sorsjegyet, amely azonban utközben eltűnt. Az esetről a földbirtokos jelentést tett a rendőrségnek és egyben értesítette az Olasz-Vöröskeresztet is.

Azok számára, akik még mindig halk szerelemmel gondolnak a Hitlerjára és szajkó módjára ismétlik, hogy nem is igazak a rémhírek, nos, ezek számára közöljük az alábbi idézeteket:

A kasseli „Hessische Volksmacht” augusztus 30-iki száma jelenti:

A zsidó Walter Lieberg, aki a Lessing-strasse 18. számú házban lakik, szerelmi viszonyt folytat egy Jandy nevű keresztény leánnyal, aki az Uhlandstrassen lakik. A leány anyja túri ezt a viszonyt. A „keresztény” leány arra az álláspontra helyezkedik, hogy még a kormány sem tilthatja meg neki szerelmi viszonyát. A SS-csapat tagjai, hogy a lakósságnak megmutassa ezeket a finom embereket, a zsidót, szeretőjét és az anyát végigvezették a város utcáin.

A roormsi rendőrség jelenti: Egy itteni zsidó kereskedő többszöri figyelmeztetés ellenére tisztességtelen közeledést kísérelt meg egy keresztény leánnyal. Az illetőt több más fajtársával együtt az osthofeni koncentrációs táborba szállították.

— A FECSKE ÉPÍTKEZÉSI ENGEDÉLYE. Egyik olvasónk küldte be hozzánk az alábbi elsőszülött levelet. Egy erdélyi földesur gazdatisztje írta valamikor, nagyon régen a gazdájának. A levél lényegében építkezési engedély iránti kérés. Hiába, még a fecskének is tisztelni kellett a jogokat. A fecske sem kezdhetett csak úgy építeni. Bár a fecske minderről nem tudott akkor se és valószínűleg ma sem tudja, hogy most már román nyelven adják be helyette és nevében a kérvényeket.

Az érdekes levél különben így hangzik:

Nagyságos Ur!

A malom hátulsó végénél a járda felé, a fecske madár vándorházat kezd építeni, lesz e neki ahoz joga vagy fázadozásain hagyjon fen?

A Nagyságos Úrnak kérem ere bűtor rendelkezését, hogy az ártatlan kis pára működését már a kezdés folyamánál meg akadályozhassam é, vagy nem.

Méjséges tisztelő szolgálja

Szabó

— AKIKNEK A SZÍVMŰKÖDÉSE RENDTELLEN, erőlködés nélkül úgy érhetnek el könnyű székelést, ha naponta reggel éhgyomorral megisznak egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Szívzszakorvosok megállapították, hogy a Ferenc József viz szívelzsírosodásnál és billentyűhibáknál is enyhén, biztosan és mindig kellelmesen hat.

— UJABB JÉGKORSZAK KÖVETKEZIK? Stockholmból jelentik, hogy Gunnar Erdtmann svéd geológus megjósolta, hogy újabb jégkorszak élé megy az emberiség. Ez a jégkorszak olyan lesz, mint amilyent 10—12 millió évvel ezelőtt élt át a föld. Ha az idei nyarat vesszük alapul, akkor ez a jóslat nem is látszik valószínűtlennek. A tudós azzal magyarázza állítását, hogy az európai erdőkben némelyik fajta fa pusztulni kezd, míg a hűvösebb éghajlatokhoz szokott fák feltűnően szaporodnak. Főként Skandinávia és Anglia erdeiben gyűjtötte adatait a svéd tudós. Megállapította, hogy az újabb jégkorszak előbb az európai szárazföldet borítja el és azután vonul tovább.

A B. L. BUDAPEST—BÉCSI TARSAS-UTAZÁSA. A résztvevők sz. tudomására hoztuk, hogy az indulás, az eredeti tervtől eltérően szeptember 10-ike helyett szeptember 13-án, keddről szerdára virradó hajnali 1.20 órakor lesz. A teljes részvételi díj szeptember 12-ig pénztárunknál lefizetendő.

— A DÉLSZERBIAI ARCHEOLÓGIAI ASATÁSOK. Belgrádból jelenik: Az utóbbi hónapokban az európai archeológusok egy-sülete Délszerbiában ásatásokat végeztetett, amelyek meglepő eredménnyel végeztek. Ezek a pompás eredmények arra indították az európai archeológusokat, hogy Belgrád környékén, Délszerbiában és Dalmácia egyrésztében újabb ásatásokat végeztessenek. Egy egész sereg archeológus érkezik a napokban Budapestre ahonnan együtt utaznak Szerbiába a munkák vezetése és irányítása céljából.

— A SZIGURANCA ÉS A KONKURENCIA. Temesvárról jelentik: Temesvár utcáit szerdán délután táblákkal felszerelt szekér járta végig. A kocsit egy német könyvkereskedés bérelte ki reklám céljaira. A szekér két oldalán hatalmas felírás szolgáltatta fel német nyelven a német diákokat arra, hogy iskolakönyveiket német könyvkereskedésekben vásárolják. A felszólítás mellett két pirossapka diákfej képezte az illusztrációt. Miután a reklámtábláról hiányzott a románnyelvű felírás, a sziguranca a kocsit bevitette a rendőrségre, a feliratot elkobozta, az üzlet vezetőjétől, Brös Jánostól deklarációt vett és az üzlet ellen az államnyelv mellőzése miatt megindította a vizsgálatot. Temesváron úgy tudják, hogy a sziguranca egy konkurrens temesvári könyvkereskedő közbelépésére indította meg az eljárást.

ABLAK

— Változások a német diplomáciában. Berlinből jelentik: A német diplomáciai karban, különösen a Balkánon és Keleten, lényeges változtatásokat terveznek. Berlini jelentések szerint Schön budapesti követet rendelkezési állományba helyezik és helyette Mackensen követi tanácsost nevezik ki. Dofour belgrádi követet nyugalmazni fogják. A belgrádi követ helyét von Herrer követi tanácsos foglalta el. Szó van arról is, hogy Weisseckler oslói követet Bernbe nevezik ki és hogy az ankarai követ Nadol-ni moszkvai követ lesz. Hindenburg elnök idevonatkozó rendelete valószínűleg már holnap megjelenik.

— KOLOZSVÁRI HIREK. A kolozsvári rendőrség szerdán letartóztatott három kommunisztagyus nőt, köztőlük Schwartz Rózsát és Nagy István proletáriró feleségét is. A letartóztatott nőket Schwartz Rózsai kivételével állítólag csütörtökön szabadon is bocsátották. — A kolozsvári hadbírósg Vlad Joan szakaszvezetőt, aki a 84. gyalogezredben teljesített szolgálatot, lopás miatt 15 napi elzárásra ítélte. — Rostás Pál, 39-es túzért, aki szolgálati idő alatt posztját elhagyta, kéthónapi elzárással sújtották. — Tark Florian, Magyarországra való szökése miatt három, Nan Demet idegen országba való szökése miatt pedig hat hónapi elzárást kapott. — Nagel Lajos 18 éves kolozsvári borbélyt hátráltatás miatt 50 napi elzárásra ítélte.

— FRITZ LANG A LILIAM PÁRISI FILM-FELVÉTELÉRŐL. Erich Pommer megbízásából Párisban Fritz Lang rendezi Molnár Ferenc „Liliom” című legendájának francia filmváltozatát. Lang Paul Colin-nal, a híres díszlettervezővel már elkészítette a „Liliom” harmincöt színterét, majd rengeteg külső felvételt is készített az új filmben. A német rendező azt mondta a „Liliom”-ról és munkájáról: — Husz esztendővel a premier után nyhól lázbahozta ez a darab az embereket Berlinben. Legutóbb egy óriási színházban, a Volkshühnben került színre Hans Albers-szel a címszerepben. Ekkor ismét százezren látták és mindenki el volt ragadtatva költői szépségtől. Én magam is többször láttam a darabot magyar eredetiben is. Igyekezem az író intencióit hűségesen visszaadni és ebben a törekvésben erősen támogat Bernard Zimmer, a kiváló avantgardista író, aki a francia dialógusokat készítette. Körülbelül 2 hónapig fog-nak tartani a „Liliom” filmfelvételei.

— ST. LOUISBAN 72 HALOTTJA VAN AZ ÁLOMKÓRNAK. Newyorkból jelentik: St. Louisban a járványos álomkórnek 72 halálos áldozata van. A városi kórház külön barackjaiban 500 álomkóros beteget ápolnak. Az orvosok tanácslatlanul állanak a mindjobban terjedő járvánnyal szemben, amelynek háálózási arányszáma igen magas.

— Ondoláltatás közben összeeggett Stroheim filmrendező felesége. Hollywoodból jelentik: Erich von Stroheim, a világhírű filmrendező feleségét ondoláltatás közben súlyos szerencsétlenség érte. Az elektromos száritógépből szikra pattant és meggyújtotta az asszony haját. Felrohant a toalettszalonon levő szeszepalackra. A szerencsétlen asszony teljesen össze-
égett.

ISKOLA-SZEZONRA

olcsó harisnya-
és kötöttáru vásár!

Gyermekek-szwetter	45-220
Gyermekek-harisnya	10-36
Gyermekek-bugyi	25-48
Női szwetter	75-250
Női flórharisnya	25-39
Női guapiubluz	100-150

M. BLATT

HARISNYAHÁZBAN,
BRASSO, Kapu-utca 30 szám.

— MAGYAR UJDONSÁGGAL NYILT MEG A BÉCSI AKADEMIETHEATER. A bécsi Burgszínház testvérszínháza, az Akademiether, két magyar színpadi szerző: Fodor László és Lakatos László „Jugend voran” című vígjátékával nyílt meg. A két szerző nem szerepel a színlapon, helyettük egy álnév szerepel: Paul Vulpus. Az ujdonság hőse egy állás nélküli bankhivatalnok, aki különös módon csinál karriert. Hans Wagnert játssza az állás nélküli hivatalnok szerepét, a másik két főszerepben pedig Hilde Wagnert és Otto Tressler lép fel.

— MIÓTA HORDUNK NADRÁGTARTÓT? A B. Z. am Míttag egyik munkatársa különböző divattörténelmi könyvekből és feljegyzésekből megállapított két dolgot: mióta viselünk nadrágtartót és mióta vannak zsebeink? A nadrágtartó a 12. század végén jelent meg. Addig a férfiak zsinórt csaptak a derekuk köré és azzal erősítették magukra nadrágjukat. Nehéztesti munkát végző emberek, főleg fapálgók kezdtek először a nadrágtartót viselni. Szalagot kötöttek át a vállukon és erre erősítették nadrágjukat. Később a gyermekek és a pocakos férfiak is követték ezt a példát. Ezeket a primitív nadrágtartókat az emberek a mellükön keresztül keresztbekötötték és a nadrágjukhoz fűzték. A 18. század végén Olaszországban kerültek forgalomba a modern nadrágtartók, melyek bőrből vagy szövorből készültek, s melyeket a nadrághoz lehetett gombolni. A zseb a 16. században született meg. A rómaiak apróbb tárgyaikat tógájuk egy csücskébe kötözték, a középkor emberek kis táskákat hordtak az övükre erősítve. Már ekkor is voltak ugyan bevágások a ruhában, ezeknek a célja azonban csak az volt, hogy az ember téli időben a kezét melegen tartsa. Amikor azután a nagy köpenyek jöttek divatba, megszületett a zseb is. Eleinte kivülről rávarrt zsebeket viseltek az emberek.

★ CUKORNÉLKÜLI BEFŐZÉS. főzések konzerválása, befőttek, lekvárok, kocsnyák, szörpök, főzélék, saláták, uborka és káposzta berakás, gyümölcs- és főzelékszalag, ecet és mustárkezelés, írta Sárosi Bella, ár. 30 lej. Postaköltséggel 35 lej. Kapható Brassói Lapok Könyvsztyályaiban.

— A NAGYVÁRADAI TARSULAT FELSŐ KERESKEDELMI FIISKOLA tit. és leánytagozatánál a beiratások folyó augusztus hó 25-én megkezdődtek. Az első évre beiratkozóknak a következő iratokra van szükségük: 1. állampolgársági bizonyítvány, 2. anyakönyvi kivonat, 3. középiskola abszolváló bizonyítvány. Bővebb felvilágosítást készségesen nyújt az iskola igazgatósága. Oradea, Alee Gojdu 2.

— SZTRÁJKKAL FENYEGETŐZNEK A BÉCSI MOZIK. Bécsből jelentik: A bécsi mozik ismét sztrájkkal fenyegetőznek. A községi adók tervbevetés főlemelése nagy riadalmat keltett a mozitulajdonosok körében, a miután véleményük szerint már az eddigi adók is elviselhetetlenek, a mozisok most az adótervvel foglalkoznak, hogy az új életbeáramlása esetén teljesen megszűnik az üzemet. A mozitulajdonosok szövetsége még ezen a héten érkeztetett tart, amelyen végleges határozatokat hoznak.

Meghalt a repülő-katasztrófa egyik áldozata, a másik élet-halál között lebeg

Kolozsvár, szeptember 8

Lapzártakor érkezett jelentés szerint Bár megfigyelő tiszt, az apahidai repülő-katasztrófa egyik áldozata, olyan súlyos sérüléseket szerzett, hogy röviddel Kolozsvárra szállítása után, meghalt.

szállítása után, meghalt.

Theoderescu hadnagy, a lezuhant gép másik utasa élet-halál között lebeg. Újabb jelentés szerint a gép nem 500, hanem 1000 méter magasságból zuhant alá.

MANIU - A magyarok sohasem bántottak egyéni becsületekben

Erdekes interjú az Adeverulban

Bukarest, szeptember 8

Munteanu, az Adeverul erdélyi szerkesztője vasárnap felkereste Maniu Gyulát Badacsonyan. Erről a látogatásról az Adeverul pénteki száma érdekes cikket közöl. — Munteanu megírja, hogy a Maniuval folytatott beszélgetésről szóló cikkeit, illetve az e cikkeket tartalmazó leveleket a postán elküldték. Amikor pedig bement a badacsonyi postára és felhívta az Adeverult, megkérdezték tőle, hogy mit akar közölni?

— Valami orvosi jelenést...

— Nos, azt leadhatja.

Abban a pillanatban, amikor Maniu nyilatkozni kezdte el diktálni, az összeköttetést megszakították, majd a kisasszonyt valaki beszólította az irodába s a következő pillanatban Munteanu a következő mondatot hallotta:

— Ha ebből egyetlen szó meg fog jelenni,

akkor Önt elcsapatom állásából...

Maniu egyébként nagyon érdekes nyilatkozatot adott a román újságíróknak magyar vonatkozásban is:

— Néhány lap azt írta, hogy én a következő kijelentést tettem: „A magyarok halálos ellenségeim voltak, felbéreltek valakit, hogy tégyenek le...”

Ezt a kijelentést én sohasem tettem meg. Mindössze azt mondtam, hogy egyszer egy budapesti lap azt írta velem kapcsolatban, hogy aki engem lelőne, az hazafias ténykedést követne el. A magyarok sohasem bántottak egyéni becsületekben. Ilyen irányban egyetlen szót sem írtak ellenem a budapesti lapok. Csak egy bukaresti lap volt hasonlóra képes.

Ami a Boilă röpiratát illeti, arról a vonatkozólag Maniu kijelentette, hogy nem olvasta még és így nem nyilatkozhatik felőle.

A pozsonyi kofferes gyilkosság nyomozása

Kétségtelenül megállapították az áldozat személyazonosságát

Prága, szeptember 8

Jelentette a B. L., hogy a Prága—pozsonyi vonat egyik vasúti kupéjában egy bőröndöt találtak, amelyben két női lábszár volt. A felfedezés után a kassai pályaudvaron még egy bőröndöt találtak, amelyben meglették a meggyilkolt nőnek felsőtestét is.

Az egész cseh rendőrség napok óta nyomoz ebben a titokzatos bűntényben. Most végre ott tart a nyomozás, hogy megállapította a meggyilkolt nő kilétét. Kétségtelenül megállapítást nyert, hogy az ismeretlen tettes vagy

tettesek Vraskó Otília 22 éves breznai születésű cselédleányt ölték meg. A leány hosszú hónapokon át Prágában szolgált, ahonnan augusztus 11-én eltűnt.

A két nővére a hullában felismerték eltűnt testvérüket. A rendőrség most azon fáradozik, hogy megállapítsa hol töltötte az időt Vraskó Otília augusztus 11-től a gyilkosság napjáig. Ha a lány utolsó néhány hetét ki tudják nyomozni, a kassai és prágai rendőrség biztosra veszi, hogy a tettest is kézrekeríti.

A szociáldemokrata-párt megvédi a Dollfuss-rezsime

Három napra bárki őrizetbe vehető

Bécs elöljáróiták a katolikus kongresszus résztvevői

Bécs, szeptember 8.

Lapzártakor érkezett jelentések szerint Bécsben az ideges és feszült hangulat ma valamennyire lenyugodott. A kormány erőteljes intézkedéseket fogantatott és megkezdte az intézkedések valamennyire megvalósítását a végtelenség felborzolt idegeket.

A kormány mai rendelete nagyobb jogkörrel biztosít az alantasabb hatóságoknak, így különösen engedelmet ad arra, hogy bárkit, ha az a gyanú ellene, hogy államellenes cselekedeteket szándékozik elkövetni, három napra őrizetbe vegyenek.

Erre az intézkedésre különösen a mosonai katolikus kongresszus alkalmából van szükség. Dollfuss attól fél, hogy a kongresszus alkalmából Bécsbe jövő idegenek nagyobb forgalmát használják fel a nemzetiszocialisták arra, hogy valamelyen pucst megkísérljenek.

Éppen ezért úgy határozott a kormány, hogy mindenkit, aki gyanús, erre az időre őrizetbe vétel.

Bécs elöljáróiták a katolikus kongresszus résztvevői. Eddig negyven ezer idegen van már Bécsben. A többiek között megérkezett Lafon-

taine biboros, a pápa megbízottja is. A katolikus klérus püspökei és papjai is nagy számmal érkeznek.

A kongresszus napjai alatt 1100 gyűlés lesz Bécsben.

Ezenkívül rengeteg körmenetet is tartanak. Ezeket a felvonulásokat a nemzetiszocialisták könnyen felhasználhatják arra, hogy zavart keltsenek.

A szociáldemokrata-párt ma nyilatkozott és kijelentette, hogy szilárdan áll Dollfuss mögött.

és ha kell minden erejével megvédi Ausztria függetlenségét és önállóságát.

Az oroszok lelőtték a lengyel légiflotta egyik gépét

Varsó, szeptember 8

Jelentette a B. L., hogy néhány nappal ezelőtt Lengyelország légiflottája megkezdte körrepülését.

Ma a flotta egyik repülőgépe, a 13-as számú gép véletlenül orosz területre tévedt. Az orosz határőrök rálőtték a lengyel gépre és eltalálták azt. A gép lezuhant.

A magyar kormánypart elnöke Hitler mellett

Sztranyovszky Sándor feltűnésikeltő beszéde

Budapest, szeptember 8

A dunántúli evang. egyház magyaróvári közgyűlésén ma Sztranyovszky Sándor a kormánypart elnöke érdekes és feltűnő keltő beszédet mondott. Beszédében kifejtette, hogy nem szerencsés az az eljárás, amely egy idegen állam belső ügyeinek intézésébe bele akar avatkozni és az ügyvezetés felett bírálatot kíván mondani.

A németiség hosszú évek megaláztatása után most nyerte vissza a hitét és önbizalmát és ennek megfelelően cselekszik. Ezeket a

cselekedeteket nem szabad sem a protestánsizmus, sem pedig az evangelisták elleni megnyilatkozásnak tekinteni. Németország minden időkben Luther nemzete volt és Luther — ez köztudomású — nacionalista volt.

A Hitler szellem nem a Luther szelleme ellen küzd, hanem a nemzetet akarja nagygyá nevelni és emelni és ehhez — mondotta — a magyar kormánypart elnöke — kétségtelenül joga van.

A kormánypart elnökének feltűnő Hitler melletti megnyilatkozása az egész országban nagy feltűnést keltett.

Condeescu tábornok befejezte tevékenységét a Skoda-ügyben

Bukarest, szeptember 8.

Condeescu tábornok, akit tudvalevőleg a hadügyminisztérium a Skoda-per mellékhatásainak és katonákra vonatkozó gyananyagának felülvizsgálására küldött ki, befejezte misszióját és csütörtökön részletes jelentést tett a hadügyminiszternek.

A megindítandó perekről a hadügyminiszter közvetlenül dönt.

A turini kardverseny eredményei

Turin, szeptember 8.

A turini nemzetközi főiskolai tornaversenyen ma a kardvívásokat bonyolították le.

Az előmérkőzések során Magyarország Spanyolországot 9:1, Csehország Spanyolországot 9:7, Olaszország Angliát viszont

9:0-ra verte.

A döntőbe így Olaszország, Anglia, Csehország és Magyarország kerültek be. A döntő első fordulóját is lejátszották már.

Magyarország mérkőzött ez alkalommal Csehországgal és megoerte Csehországot 16:0 arányban.

Ma atlétikai versenyek is voltak, de azok eredményeit eddig még nem jelentették.

— Kétezer köbméter fát vásárolt az első székelgy fakitermelő és értékesítő szövetkezet. Csikszederadól jelentik: A tavasz folyamán négy felsőközti közbeszerzésből alakult első fakitermelő és értékesítő szövetkezet komoly munkába fogott. A napokban Csikszenttamás község mintegy 2 ezer köbméter fát kitevő erdejét nyilvános árverésen adta el. A fakitermelő szövetkezet igazgatóságának határozata értelmében a szövetkezet is részt vett az árverésen és a faanyagért legtöbbet ígért. Így aztán 50 lejes tőáron az övé lett az erdő, amelynek kitermelését a lehető legrövidebb időn belül meg is kezdi a szövetkezet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Magánlevélben nem válaszolunk. Kéziratokat nem örzünk meg. Eredeti okmányokat ne tessék beküldeni, mert azokért felelősséget nem vállalunk.

B. B. Beküldött sok verse közül válogattunk és kettőt ki is választottunk. Határozottan sok östehetség van a verselésében, de technikailag egyik-másik nagyon primitív. Még nagyon sok önképzést ajánlunk. A „Gyertyafény” és az „Augusztus reggel” alkalomadtán közöljük. — K. A. Vashui. Más képpen hívták azt a szerzőt, akinek a kérdéses üzenet szólt. Az ön által most beküldött két vers még nem üti meg a mértéket. Így látjuk. Verse nem rossz, de nem tetszik. Valahol hibája van, ami ront művészi értékén. A másik verset a közlendők közé soroztuk. — „Életke” Nagyon primitív. Prózája elfogadható, amit az is bizonyít, hogy helyet adunk írásának. Tessék csak a prózájának maradni. — Ny. M. Bihar. Utólevéllel annyi ideig maradhat külföldön, mennyi időre a vizuma szól. A vizumok rendszerint harmadnaposak. Ha a vizuma lejárt, az ottani követésen újabb tartózkodási engedélyt kell kérnie. Ha nyomós okai vannak, a követ esetleg az utólevél lejártáig vagy akár még hosszabb időre is adhat tartózkodási engedélyt. Lejt Magyarországára nem lehet áttutálni. Mint utas magával vihet ezer lejt, többet nem. Személypodgyászt vagy teherpodgyászt vihet magával. A vámhatóságok megvizsgálják és ha nincs bennük új dolog, vám nélkül átengedik. — A. M. Nagypárad. Szentimentális líra. Nem érdeklő az olvasót, no meg nem is igaz érzés. A mai embert keményebbre acélosította az élet. Ha őszintén befelé néz, saját maga is belátja, hogy ezek az érzések utánérzettek. Az alapjukat valhol Benicz-kynél, vagy Farkas Imrénél kell keresni. D. J. Torda 1. Az osztrák-magyar hadseregben szolgált törzstiszt. ha annakidején nyugdíjaztatását kérte és okmányai rendben vannak, Romániában is kap nyugdíjat. 2. Ha mint nyugdíjas nősült és feleségével legalább 10 évig együtt élt, az özvegy is kap nyugdíjat. Az özvegy ezenfelül halál esetén mint temetkezési járulékot, elhunyt férjének hátrahagyott nyugdíját egy összegben is megkapja. I. S. Alvinc. A Monitorul Oficial 1932 május 25-én megjelent 119. száma felsorolja azokat a piperecikket, amelyeket repülő-

bélyegekkkel kell ellátni. Ilyenek: 1. illatszer, 2. hajvíz, 3. piperevíz, 4. illatos ecet és só, 5. brillantín, kenőcs és krém, 6. hajfesték, 7. szőrtelenítő, 8. puderpapír- és pasztilla, 9. puderpor, 10. ajakfesték, köröm- és szemöldökfesték. A szappan tehát nem repülőbéllyegköteles. Érték szerint a felsorolt piperecikkek az alábbi mennyiségű bélyeget kell ragasztani: 20 lejt 1 lejt bélyeg, 200 lejt 2 lejt bélyeg, 200 lejt 5 lejt bélyeg. A bélyeg az eladás alkalmával ragasztandó fel. A piperecikkek repülőbélyegeit a közigazgatási szervek szigorúan ellenőrzik, és a mulasztókat nagyon súlyosan büntetik. — Fodorász, Tasnád. Az egyenes adóról szóló törvény 48. szakaszához mellékelt táblázat szerint a „Patenta fixa” iparosok részére tíz osztályból áll, amely a 50. szakasz táblázatánál levő kereskedőosztály összegénél husz százalékkal alacsonyabb. Az Ön esetében a táblázat így szól: 15000—20.000 lejt között az állam részére 1800 lejt, ebből le 20 százalék 360 lejt, tehát az adó az állam részére 1440 lejt. Ennek a tizszerese az adóalap, azaz 14.400 lejt, amely után 4 százalék a megyei pótlék 576 lejt, 2 százalék az utadópótlék 288 lejt és 0,3 százalék a munkakamaraik illeték, 44 lejt. Globális adó nincs. Ez a Patenta Fixa IV. osztálya volt. A Patenta Fixa V. osztályának táblázata szerint 20.000 lejtől 25.000 lejtig 2300 lejt le 20 százalék, 460, alap tehát 1840 lejt. A tizszerese, a 18.400 lejt után tehát 4 százalékos pótlád 736 lejt, a 2 százalékos utadópótlék 368 lejt a 0,3 százalékos munkakamaraik adó 56 lejt, 23.000 lejes adóalap után globális adót is kell fizetnie, amely 245 lejt. Globális adót azért kell fizetnie, mert az adóalap 20 ezer lejtől magasabb. Ha az adóvalomlásban családtagot is bejelentett, abban az esetben a családtagok eltartásának minimuma levonásba jön.

Női divatszalonok Férfi divatszabók Női kalapszalonok

gyermekruha varrodák, fehérneművarrónők ügyelmét felhívjuk arra, hogy a legújabb

Őszi és téli divatlapok

igen nagy választékban kaphatók a Brassói Lapok Könyvosztályában

KÖZGAZDASÁG

Ausztria felemelte a sertés-vámokat

Bécs, szeptember 8.

Az osztrák kormány a mangalica-sertések súlyhatárát szeptember 3-tól kezdődő hatállyal az eddigi 125 kg-ról 135 kg-ra emelte fel. A szeptember 2-ig eladott és vámkezelésre bejelentett szállítványokat még a régi rendszabályok szerint vámozták el. Szeptember 3-tól kezdve a szalonna nélküli mangalica-sertés-vámját az eddigi 12 aranykoronáról 16 aranykoronára emelték q-kint. Ezek az intézkedések az új jugoszláv pótszerződésre vonatkozóan még kiegészülnek azzal a rendelkezéssel, hogy a kormány megengedi a 125 kg-on aluli sertések behozatalát is, amelyekre eddig bevételi tilalom állott fenn, a 150 kg-on felüli sertések pedig továbbra is vámentességet élveznek.

A német-román kereskedelmi megegyezés újabb részletei

Bukarest, szeptember 8.

A német I. G. Farbenindustrie, továbbá a Getreideindustrie A. G. és a Román kereskedelmi társaságok, valamint a román kormány között — mint már megírtuk — szerződés jött létre, amelynek értelmében a románok Németországnak 10 000 vagon búzát, 40 000 vagon árpát és tengerit, valamint néhány ezer vagon labot, továbbá vetőmagvakat, stb. fognak szállítani. Ennek ellenében Németország kézműipari cikkeket, autín-festékeket és kémiai gyártmányokat exportál Romániába. A buza árát 10 százalékkal magasabban számítják a világpiacra kialakult árnak. A német konzorcium nem köteles a búzát a német piacokra elhelyezni, hanem bármely más piacon értékesítheti azt. Az export és import között mutatkozó, mintegy 410 millió lej különbözetről a német konzorcium Romániának idegen devizákat bocsájt rendelkezésére.

A világ buzafermése

London, szeptember 8.

Legutóbbi hírt adtunk róla, hogy a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet legutolsó becslése szerint a világ buzafermése az előző évi termés 90 százaléka körül becsülhető. Broomhall legutolsó becslése ugyanerre a végeredményre jut, amennyiben a világ buzafermének 10 százalékos csökkenéséről számol be. Szerinte az európai termés a folyó évben 42,7 millió tonnát fog kitenni az előző évi 40,5 millió tonnával szemben, ami 2,2 millió tonna többletet jelent, viszont az Európán kívüli országokban a terméseredmény 10,2 millió tonnával kevesebbre várható, mint a múlt évben.

Olcsóbb lett Bécsben a liszt

Bécs, szeptember 8.

A Mezőgazdasági Árszabályozó Bizottság a buzaliszt árát kg-kint 3 garással csökkentette. A jobb rozstermésre való tekintettel valószínűleg sor kerül a rozslisztnek buzaliszttal való keverésére, főleg a sütemények készítésénél. Hírek szerint egyes buzafajtákat kivessznek a rendelkezés hatálya alól.

Oroszország új termelési és szállítási programja

Berlin, szeptember 8.

A szovjet ipari termékeinek szállítása az 1933 év első felében a múlt év ugyanazon szakához viszonyítva 18,3 százalékos csökkenést mutat. Ez a visszaesés arra készteti a szovjetkormányt, hogy a legnagyobb elővigyázattal és tartózkodással járjon el a külföldi megrendeléseknél. A szovjetkormány a teljesítőképesség fokozása érdekében maximális és minimális programot állított fel. A minimális program célkitűzése az, hogy a csekélyebb hozamu új üzemeket minél jobban tökéletesítse és termelésüket fokozza. Ehhez szükséges, hogy ezeket az üzemeket állandóan nyersanyaggal lássa el, miután a belföldi nyersanyag-termelés nem mutatkozik elegendőnek és nem tudja kielégíteni a fejlődésnek indult ipar igényeit. Itt elsősorban orosz gépipari nyersanyagokról van szó. A maximális program feladata, hogy a szovjet-nagypárt és külkereskedelmet kimélyítse, a lehetőségek szerint a legszélesebb viszonylatokban. A legközelebbi időszakban tehát különösen

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

gépek, mégpedig bányagépek és az ásványolaj-iparhoz szükséges készülékek rendelése jöhet számításba Oroszország részéről.

Brassói piaci árak

Brassó, szeptember 8.

Marhahús, levesnek kg. I. 18 lej, marhahús levesnek kg. II. 10, marhahús pecsenye kg. 34—36, sertéshús combja kg. 28, sertéshús karaj kg. 36, zsirszalonna

28, zsír 36, tojás drb. 1.20—1.50, csirke párja 30—90 lej. Élő állatok kilóra: Export ökör 9—11, sertés 16—19, igás ökör drb. 4000—6000, 16 drb. 2900—4000, luxus 16 drb. 10.000—16.000 lej. — Terményárak nagyban: Buza q 370—390, rozs 220—230, árpa, sör 250—260, árpa, takarmány 170—180, zab 220—260, engeri, szemes 210—220, bab fehér 280—300, burgonya 150—160 lej. Takarmányárak nagyban, per 100 kg.: Széna préselt 120—130, széna, laza 90—100, szalma laza 50—60, Korpa 130—150 lej.

József főherceg világhírű „Golconda” gyémántját külön őrség őrzi Londonban

Hatvanezer fontért akarja eladni az angol drágakő-szindikátus

London, szeptember 8.

A Golconda, ez a 76 karátos, csodálatos gyémántkő, a Habsburgok világhírű családi kincse — mint ismeretes — újra eladásra kerül Londonban.

József főherceg Budapesten 50 ezer fontnál magasabb áron eladta a Golcondát egy angol drágakő-szindikátusnak.

az ugynevezett Diamond Corporationnak. Ez a szindikátus most eladásra kínálja fel. A kő eladásának híre az egész gyémántvilágot megrázkóztatja és aki ma számított ebben a szakmában, mind Londonba jön, hogy a kő megvásárlásáról tárgyaljon.

Itt Londonban úgy tudják, hogy a kőért Budapesten két csoport harcolt, mindkettő angol érdekeltség megbízásából. Egy svéd gyémántkereskedő, aki az egyik angol csoport részéről folytatta a tárgyalásokat, csak néhány órával később el a kő megvásárlásától. Egymillió pengőt vitt magával tárcájában Budapestre, ahol azonban arról értesült, hogy a másik an-

gol szindikátus már egymillió és egyszáz-ezer pengőért megvásárolta a követ.

A kő felkerült Londonba és itt őrzésére külön őrséget szerveztek.

Eleinte arra gondoltak, hogy a rendőrség kirendelését is kérni fogják, azután erről lemondott a szindikátus, mert a különleges módszerek, amelyekkel a követ őrzik, ugyanis

lehetetlenné teszik, hogy ahhoz valaki is hozzáférhessen.

A szindikátus a történelmi értékű drágakőért 60 ezer fontot szeretne kapni. A jelek azt mutatják, hogy a Diamond Corporation valószínűleg meg fogja kapni a követ ezt az árat.

Ugyanakkor, amikor ez a kő a piacra került, piacra dobta egy konkurens szindikátus a világhírű Porter-Rhodes követ is, amelyet 1880-ban találtak a híres kimberleyi bányában és Viktória királynőnek ajánlották fel a következő esztendőben.

A két kő harca a piacon a legaktuálisabb eseménye a gyémánt-világkereskedelmeknek.

Szerkesztői üzenetek

Oh, a morál. Sejtjük, mit akar mondani, de nem világos, ahogyan mondanivalóját érzékeltetni tudja. Félt nyiltabban beszélni és ezért annyira beburkolta a gondolatot, hogy az, ebben a megjelenési formájában, szinte már élvezhetetlen. Kapunk mi Öntől, mint ahogyan kaptunk is tökéletesebb munkát. Underwood. A másikat közöltük. Ez nem elég súlyos. A téma jó, inkább a kifejezési erőben a hiba, amely egy kissé ellankadt. — *Siratok palakit.* A szerelem örök és változatlanul mély emberi érzés, de a szerelem kifejezési módja is alá van vetve a divatnak. Ahogyan Ön a szerelemtől énekel, úgy ma már nem énekelnek. A mai ember sokkal realisabb és így „igazabb” érzéssel alacsonyította a szerelem, mint amilyennek az Ön költeménye — bocsáson meg a szóért, de ez a legkifejezőbb — hazudja. Tessék őszintebben szólni. —

ELISMERTEN

a legjobb román szótár a Dr. DAVID GYORGY féle nagy

KÉZI SZÓTÁR

Részenként több mint 24 ezer címszót tartalmaz. Román-Magyar rész 60 — II Magyar-Román rész 60 — a két rész együtt kötve egész váson kötésben 150 — lej; diszes félbőr-kötésben 240 — lej

LILIPUT ZSEBSZÓTÁR

2 rész ára 60 — lej

Kapható minden könyvkereskedésben. Kiadta a BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

Minden eddigi romániai könyvsikert felülmúló szenzációs újdonság

KÖVESS ISTVÁN:

A vörös fogaskerék

(500 nap Lenin országában)

Ezt a könyvet mindenkinek el kell olvasni Szovjetországhoz borzalmas belső tusát filmszerűen adja és könnyen, mindenki által érthetően szövegezi meg a vörös fogaskerék körül vértízadót, vagy magas állásban lévő és luxusutakon járó személyeket. Ezt a könyvet nem lehet addig letenni, amíg végig nem olvastuk.

A könyv ára 40 lej. — Portóköltség 10 lej

Kapható vagy megrendelhető a

Brassói Lapok Könyvosztályában

APRÓHÍRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Barok butorok olcsón eladó. Közelebbi felvilágosítás Brassó, Póstarát 4. (Berglein) Zeidnérnél. 12655

Keresek ez évi nőstény és bakk ÖZET megvételre. Ajánlatokat ármegjelöléssel „öz” jellegre a brassói kiadóba.

Ebédlő hálószoza, uriszobabutor olcsón eladó. Brassó, Katalin-utca 21. I. 10 — 1-ig. 12818

Kitűnő zongora eladó. Brassó, Vár-u. 29. Hátul az udvarban. 12819

Új Színházi Élet delután 4 órakor. 12817

Állást nyer

ÉVES bizonyítvánnyal rendelkező kisasszonyt keresek 15-re tízennyhánapos fiama mellé. Fényképes ajánlatot kérek. Fischmann Lajosné Arad, Str. J. Vulcan 15 12815

KERESEK NÖTLEN MOLNARSEGÉDET.

Szabaday vámműmalom, Aita-Medie. 12690

Keresek azonnalra megbízható kereskedősegedet fűszer és textilszakmában feltétlenül jártassággal bírót. Fizetés-megjelöléssel ajánlatokat Goldstein A. Malnás-Bái címre küldendők. 12816

Lakás

Pormentes, jólevegőjű helyen BUTORZATLAN SZOBÁT KERESEK fürdőszobával, esetleg mindennapos fürdőszobahasználattal. Ajánlatokat „Pontos fizető” jellegre a brassói kiadóba kérek. 12719

KERESEK október 1-re egy szoba, konyha, elő- és fürdőszoba, esetleg kétszobás MODERN LAKAST, központtól nem messze, jó levegőjű helyen, LEHETŐLEG EMELETEN. Ajánlatokat „Gyermekek házaspár” jellegre a brassói kiadóba kérek. 12811

Keresek október 1-re egy szoba, konyha, elő- és fürdőszoba, esetleg kétszobás MODERN LAKAST, központtól nem messze, jó levegőjű helyen, LEHETŐLEG EMELETEN. Ajánlatokat „Gyermekek házaspár” jellegre a brassói kiadóba kérek. 12811

Két iskolásgyermekeket raelita uricsalád, belvárosban jutányosan, kitűnően lát. Cim 12714 sz. alatt a kiadóban.

Város közponjában két bejárattal, (zongora használat) gyermektelen házaspár felfelvenne 3—4 diákleányt, teljes ellátásra. Cim 12793 sz. alatt a kiadóban.

IDECESSÉC és ÜSZTÖNÉLET

Irtá: Dr. FELD MANN S. ideggyógyorvos. — II. kiadás. 140 oldal. Ára 90 lej

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t. Brassó—Brassó